

TERUGKEER NAAR NOORD-IRAK

MOGELIJKHEDEN EN ONMOGELIJKHEDEN

**Door Drs R. Zuidema
Stichting INLIA, Groningen
2 oktober 2001**

1 Inleiding

In de jaren negentig zijn grote groepen Irakese asielzoekers om uiteenlopende redenen naar Nederland gevlucht. Mensen vluchtten onder andere vanwege persoonlijke risico's, vanwege de bedreiging van het regime van Saddam Hussein, dat op grote schaal mensenrechten schond (en schendt) en vanwege de burgeroorlog die midden jaren negentig in Noord-Irak woedde tussen de twee belangrijkste Iraaks-Koerdische partijen.

Jarenlang erkende de Nederlandse overheid dat de algemene situatie van deze mensen in Irak zodanig was dat terugkeer niet verantwoord was, en dat zij derhalve recht hadden op een (al dan niet tijdelijke) verblijfsvergunning.

Eind 1998 oordeelde de Staatssecretaris van Justitie echter dat het Noorden van Irak inmiddels voldoende veilig was voor de terugkeer van afgewezen asielzoekers. Niet langer kwam elke Irakese asielzoeker in aanmerking voor een verblijfsvergunning. Tijdelijke verblijfsvergunningen van Irakese asielzoekers werden ingetrokken.

De Nederlandse samenleving ziet zich aldus geconfronteerd met grote aantallen Irakese asielzoekers waarvan de voorlopige verblijfsvergunning (vvtv) is ingetrokken of het asielverzoek is afgewezen. Voor de meeste van deze asielzoekers geldt dat de opvangvoorzieningen inmiddels beëindigd zijn of op korte termijn beëindigd dreigen te worden.

Het is de Stichting INLIA de afgelopen maanden gebleken dat binnen veel kerken, gemeentes en maatschappelijke organisaties en onder rechtshulpverleners en politici veel vragen bestaan over de precieze situatie en perspectieven van deze groep. Het is niet voor iedereen altijd even duidelijk welke overwegingen van de Nederlands overheid hebben geleid tot de beslissing dat de betreffende mensen niet langer in Nederland mogen verblijven. Ook komt regelmatig de vraag naar voren wat de feitelijke mogelijkheden zijn voor deze mensen om, nu zij niet langer in Nederland mogen blijven, een nieuw bestaan op te bouwen in Noord-Irak of daar hun oude leven weer op te pakken.

In het hele land zijn momenteel kerken, gemeentes, maatschappelijke organisaties en particulieren in samenwerking met de Stichting INLIA actief met het opzetten van opvangvoorzieningen voor specifieke categorieën dakloze asielzoekers. De afgelopen maanden hebben veel Irakese asielzoekers een beroep gedaan op deze opvangvoorzieningen. De vraag of de betreffende asielzoekers voor opvang in aanmerking kwamen bleek niet altijd eenvoudig te beantwoorden, met name vanwege de grote onduidelijkheid die bestond ten aanzien van de terugkeermogelijkheden van deze groep.

Daarnaast hebben veel Irakese asielzoekers waarvan de vvtv inmiddels is ingetrokken nog opvang in woningen die onder de verantwoordelijkheid van de gemeentes vallen. Deze gemeentes staan onder druk om de opvang voor deze groep te beëindigen, maar vrezen voor de sociaal-maatschappelijke gevolgen hiervan.

Voor alle betrokken partijen is het van belang om vast te kunnen stellen of deze groep werkelijk geen andere keuze heeft dan in Nederland te verblijven of bewust heeft gekozen voor voortgezet verblijf in Nederland terwijl terugkeer naar of hervestiging in Noord-Irak wel degelijk een reële optie is.

Ook binnen de landelijke politiek en de rechterlijke macht is Noord-Irak een belangrijk onderwerp op de agenda geworden. De Staatssecretaris stelt dat er voor de meeste asielzoekers uit zowel Noord- als Centraal-Irak geen noodzaak bestaat om bescherming te verkrijgen in Nederland omdat zij in hun eigen land een veilig heenkomen kunnen vinden in de noordelijke regio waar Saddam Hussein de feitelijke macht niet langer uitoefent. Zij wordt hierin vooralsnog ondersteund door een meerderheid van de Tweede Kamer. De

Rechtbanken delen het standpunt van de Staatssecretaris echter niet volledig, en beletten haar daarmee om haar beleid volledig uit te voeren.

Om meer duidelijkheid te verkrijgen omtrent bovengenoemde onderwerpen heeft de Stichting INLIA een onderzoek verricht naar de mogelijkheden van terugkeer naar of hervestiging in Noord-Irak voor afgewezen asielzoekers en voormalige vvtv-houders uit Noord- en Centraal-Irak. Naast diverse algemene bronnen (Tweede Kamerstukken, ambtsberichten van het ministerie van Buitenlandse Zaken, rapportages van Amnesty International en andere landendocumentatie), heeft de Stichting INLIA voor haar onderzoek de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), het Turks consulaat in Deventer, de Kurdistan Regional Government (KRG), de Patriotic Union of Kurdistan (PUK), Vluchtelingen Organisaties Nederland (VON) en Vluchtelingenwerk Nederland geraadpleegd.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling van dit onderzoek geweest om een oordeel te vellen over de veiligheidssituatie in Noord-Irak. Dit rapport probeert met name de vraag te beantwoorden of terugkeer naar of hervestiging in Noord-Irak technisch mogelijk is. En zo ja, voor wie en onder welke voorwaarden. Tevens zal gepoogd worden inzicht te verschaffen in de belangrijkste ontwikkelingen in het asielbeleid en de jurisprudentie met betrekking tot Irakese asielzoekers.

De Stichting INLIA hoopt dat de resultaten van dit onderzoek zullen bijdragen tot een weloverwogen besluitvorming, waardoor een consistent en uitvoerbaar beleid kan worden ontwikkeld inzake de vele in Nederland verblijvende asielzoekers uit Noord- en Centraal Irak waarvan het asielverzoek is afgewezen of de vvtv is ingetrokken.

2 Beleidsontwikkelingen inzake Irakese asielzoekers tussen nu en 1994

Tussen 1 januari 1994 en 20 november 1998 werd in Nederland een zogeheten vvtv-beleid gevoerd voor Irakese asielzoekers. Dit betekende dat vrijwel iedere Irakese asielzoeker die in Nederland asiel aanvraag een verblijfsvergunning kreeg. Irakese asielzoeker die aannemelijk wisten te maken dat zij gegronde vrees hadden voor vervolging werden op grond van het Vluchtelingenverdrag van Genève als vluchteling toegelaten tot Nederland en kregen de zogeheten A-status. Irakese asielzoekers waarvoor dit niet gold, maar die wel aannemelijk wisten te maken dat zij een reëel risico liepen op een wrede of onmenselijke behandeling bij terugkeer naar Irak konden zich beroepen op artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) waarin een dergelijke behandeling expliciet verboden wordt. Zij kregen in de regel een vergunning tot verblijf om klemmende redenen van humanitaire aard (vvtv-hum). Omdat in de betreffende periode de mensenrechten in Irak stelselmatig en op zeer grote schaal geschonden werden, en er hierbij sprake was van een grote mate van willekeur, kon zeker niet uitgesloten worden dat ook een asielzoeker uit wiens verhaal niet direct bleek dat hij gegronde vrees had voor vervolging of een reëel risico liep op een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM toch te maken zou kunnen krijgen met ernstige mensenrechtenschendingen indien hij naar Irak zou worden uitgezet, vanwege de algehele situatie in Irak. Daarom kregen alle Irakese asielzoekers die niet in aanmerking kwamen voor toelating als vluchteling of voor verlening van een vergunning tot verblijf om klemmende, redenen van humanitaire aard een voorwaardelijke vergunning tot verblijf (vvtv). Deze vvtv had, in tegenstelling tot de eerdergenoemde A-status en vtv-hum, een tijdelijk karakter, en kon weer ingetrokken worden zodra de algemene situatie in het land van herkomst voldoende verbeterd was. Na drie jaar kon een vvtv omgezet worden in een permanente verblijfsvergunning.

Op 20 november 1998 heeft de Staatssecretaris van Justitie het beleid inzake Irakese asielzoekers gewijzigd. Op die dag kondigde hij in een brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer aan het vvtv-beleid voor Irakese asielzoekers te beëindigen. De staatssecretaris was tot deze beslissing gekomen naar aanleiding van informatie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (weergegeven in een zogeheten ambtsbericht) waaruit bleek dat er niet langer sprake was van grote onveiligheid in geheel Irak. Het regime van Saddam Hussein maakte zich weliswaar nog immer schuldig aan zeer ernstige mensenrechtenschendingen jegens de eigen bevolking, maar het noordelijk deel van het land, dat voornamelijk door koerden bewoond wordt, stond al sinds begin jaren negentig niet meer onder controle van dit regime. De Staatssecretaris verklaarde hierover het volgende:

De regering in Bagdad, die als wettige regering van geheel Irak wordt beschouwd, is niet in staat het effectief gezag in Noord-Irak uit te oefenen. Als gevolg van resolutie 688 van de Veiligheidsraad is de handelingsvrijheid van Irak in het noorden beperkt en is een gebied met Koerdisch zelfbestuur ontstaan. Na het uitbreken van hevige gevechten in mei 1994 tussen de PUK [Patriotic Union of Kurdistan] en de KDP [Kurdistan Democratic Party], de twee belangrijkste Koerdische partijen, is geen sprake meer van een effectief gemeenschappelijk Koerdisch bestuur. De twee partijen oefenen in de praktijk ieder in een gedeelte van het gebied feitelijk gezag uit. De Koerdische regio's die onder hun gezag staan kennen beide een systeem van rechtspraak. Er is politie ter handhaving van de openbare orde. Er zijn ziekenhuizen, scholen en universiteiten. Beide regio's worden bestuurd door een eigen regering, waarin meerdere partijen zitting hebben. ¹

Volgens de Staatssecretaris bleek uit het ambtsbericht dat, na een periode van strijd tussen

¹ Brief van de Staatssecretaris van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 's Gravenhage, 20 november 1998, p. 7 (TK 1998-1999, 19 637, nr. 395)

de twee Koerdische partijen, de veiligheidssituatie in Noord-Irak inmiddels zodanig verbeterd en gestabiliseerd was dat asielzoekers die uit Noord-Irak afkomstig waren er veilig naar konden terugkeren, mits was vastgesteld dat zij er geen gegronde vrees hadden voor vervolging en er geen reëel risico liepen op een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM. Verder stelde de Staatssecretaris dat, gezien de positieve ontwikkelingen in Noord-Irak, de meeste asielzoekers uit Centraal-Irak zich konden onttrekken aan de algehele onveiligheid in Centraal-Irak door zich in Noord-Irak te vestigen. Zij hadden daar een zogeheten 'binnenlands vestigingsalternatief'. Derhalve hoefde niet langer een vvtv-beleid voor Irakese asielzoekers gevoerd te worden, aldus de Staatssecretaris.

Bovendien was het, volgens de Staatssecretaris, niet langer nodig om een verblijfsvergunning te verstrekken aan alle asielzoekers uit Irak die aannemelijk wisten te maken dat zij gegronde vrees hadden voor vervolging of een reëel risico liepen op een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM. In de meeste gevallen hadden zij immers te vrezen voor het regime van Saddam Hussein dat, zoals gezegd, niet langer het gehele grondgebied van Irak controleerde. Ook zij hadden derhalve een 'vestigingsalternatief' in Noord-Irak. De staatssecretaris maakte een uitzondering voor een beperkt aantal risicogroepen die ook in Noord-Irak gevaar zouden lopen (bijvoorbeeld omdat zij problemen hadden met de partijen die het gezag uitoefenen in Noord-Irak of omdat zij zo hoog op de opsporingslijst stonden van de Centraal-Irakese veiligheidsdienst dat zij ook in Noord-Irak risico's liepen). Deze risicogroepen zouden nog steeds in aanmerking komen voor toelating als vluchteling of voor verlening van een vergunning tot verblijf om klemmende redenen van humanitaire aard.

Sinds de beleidswijziging van 20 november 1998 is uit verschillende hoeken veel kritiek uitgeoefend op het nieuwe beleid van de Staatssecretaris inzake Irakese asielzoekers.

De UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) stelde dat een beperkt deel van de asielzoekers die te vrezen had voor vervolging in Centraal-Irak een binnenlands vestigingsalternatief in Noord-Irak zou kunnen hebben, maar benadrukte dat in elk specifiek geval een nauwgezet onderzoek naar de persoonlijke omstandigheden van de asielzoeker aan deze vaststelling vooraf diende te gaan. Factoren die volgens de UNHCR zouden moeten worden meegewogen bij de beoordeling of er sprake is van een binnenlands vestigingsalternatief zijn de leeftijd van de asielzoeker, zijn of haar geslacht, gezondheid, opleiding en professionele achtergrond, de aanwezigheid in het betreffende gebied van familieleden en etnische of religieuze gemeenschappen waar de asielzoeker toe behoort, en politieke en andere banden met het betreffende gebied.

De UNHCR gaf daarnaast aan geen bezwaar te hebben tegen de terugkeer naar Noord-Irak van asielzoekers uit Centraal-Irak waarvan vastgesteld is dat zij geen internationale bescherming nodig hebben, onder de voorwaarde dat de betreffende asielzoekers over voldoende familie-, gemeenschaps- en/of politieke banden beschikken met Noord-Irak om daar ordentelijk te kunnen integreren.²

De UNHCR betwist aldus de conclusie van de staatssecretaris dat alle voormalige vvtv-houders uit Centraal Irak een vestigingsalternatief hebben in Noord-Irak. De UNHCR stelt immers dat zelfs voor mensen uit Centraal-Irak die geen internationale bescherming behoeven, terugkeer naar Noord-Irak alleen verantwoord is wanneer zij voldoende banden hebben met dit gebied. Het mag duidelijk zijn dat dit laatste slechts voor een deel van de voormalige vvtv-houders geldt.

Ook de Rechtbanken gingen niet zonder meer akkoord met het nieuwe beleid van de Staatssecretaris. Na 20 november 1998 zijn op grond van het nieuwe beleid alle vvtv's van

² Note on Iraqi Asylum-Seekers regarding the Applicability of Internal Relocation Alternative and the Question of Return of Rejected Cases, United Nations High Commissioner for Refugees, The Hague, 15 June 1999. Bij dit rapport gevoegd als bijlage 1.

Irakese asielzoekers ingetrokken en zijn veel nieuwe asielaanvragen van Irakese asielzoekers afgewezen. De betreffende asielzoekers hadden echter de mogelijkheid tegen deze beslissingen van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) in beroep te gaan bij de Rechtbank. In een tamelijk groot aantal gevallen werd het beroep van de asielzoeker gegrond verklaard, en oordeelde de Rechtbank dat de IND een nieuwe beslissing diende te nemen. Uit de betreffende jurisprudentie blijkt dat de rechtbanken de staatssecretaris volgden in zijn oordeel dat het vvtv-beleid voor Irak afgeschaft kon worden omdat de situatie in Noord-Irak zodanig verbeterd was dat niet langer een verblijfsvergunning verstrekt hoefde te worden aan alle Irakese asielzoekers. Net als de UNHCR pleitten de rechtbanken echter voor een veel beperkter gebruik van het binnenlands vestigingsalternatief als afwijzingsgrond voor asielverzoeken van Irakezen.

Op 13 september 1999 oordeelde de Rechtseenheidskamer (REK), die onder de oude Vreemdelingenwet de taak had de rechtseenheid in de vonnissen van de verschillende zittingsplaatsen van de Rechtbank te waarborgen, dat wanneer individuele feiten en omstandigheden er aan in de weg staan dat een asielzoeker zich in Noord-Irak vestigt, deze een verblijfsvergunning op humanitaire gronden zou moeten krijgen. Bij deze overweging zouden de door de UNHCR geformuleerde aandachtspunten betrokken moeten worden, aldus de REK³. Volgens de REK mag de staatssecretaris dus alle vvtv's voor Irakese asielzoekers intrekken, onder de voorwaarde dat hij vervolgens een verblijfsvergunning op humanitaire gronden verstrekt aan voormalige vvtv-houders uit Centraal-Irak die, volgens de maatstaven van de UNHCR, geen binnenlands vestigingsalternatief hebben in Noord-Irak.

Uit de jurisprudentie blijkt dat de rechtbanken met name belang zijn gaan hechten aan de vraag of een voormalige vvtv-houder uit Centraal-Irak familie-, gemeenschaps- of politieke banden heeft met Noord-Irak. Indien er sprake is van dergelijke banden, dan heeft de asielzoeker er een binnenlands vestigingsalternatief, en hoeft geen verblijfsvergunning verleend te worden. Als deze banden er niet zijn, dient een verblijfsvergunning op humanitaire gronden verleend te worden.⁴

Vooralsnog heeft de Staatssecretaris niet de bereidheid getoond om het oordeel van de Rechtbanken over te nemen en te integreren in het gevoerde beleid inzake Irakese asielzoekers. In een kamerdebat op 25 juli 2001 verweet de nieuwe staatssecretaris Kalsbeek de Rechtseenheidskamer dat het de criteria voor het (al dan niet) voeren van een vvtv-beleid 'oprekte'.⁵

Ook heeft de Staatssecretaris in deze kwestie het advies van de eigen Adviescommissie Vreemdelingenzaken (ACV) niet overgenomen. In mei 2000 stelde de ACV in een beleidsadvies aan de Staatssecretaris dat "*aanleiding bestaat voor een herbezinning op het gevoerde beleid*". De Adviescommissie adviseerde de Staatssecretaris het volgende:

*Het ligt in de rede het vvtv-beleid ten aanzien van Irakezen die afkomstig zijn uit Centraal Irak ... te herstellen. ... Alleen als kan worden vastgesteld dat Irakezen van deze categorie beschikken over familie-, gemeenschaps- of politieke banden met Noord-Irak kan in individuele gevallen het vestigingsalternatief ... worden tegengeworpen. Dit zou dan als specifieke contraïndicatie voor het vvtv-beleid voor Centraal-Irak kunnen gelden.*⁶

De Adviescommissie adviseerde de Staatssecretaris dus door te gaan met het verlenen van

³ Rechtbank 's-Gravenhage (Rechtseenheidskamer), 13 september 1999 (AWB 99/3380)

⁴ Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Rechtbank 's-Gravenhage (Rechtseenheidskamer), 20 maart 2000 (AWB 99/11805), bij dit rapport gevoegd als bijlage 2.

⁵ Verslag van een Algemeen Overleg, Vaste Kamercommissie voor Justitie, 26 juni 2001, p. 11 (TK 2000-2001, 19637, Nr. 601)

⁶ Adviescommissie Vreemdelingenzaken (ACV), Beleidsadvies inzake Toelatingsbeleid Irak, Mei 2000, p. 1.

bescherming aan asielzoekers uit Centraal-Irak die niet beschikken over familie-, gemeenschaps- of politieke banden met Noord-Irak, ook wanneer zij niet aannemelijk hebben weten te maken dat zij gegronde vrees hebben voor vervolging of een reëel risico lopen het slachtoffer te worden van een behandeling die in strijd is met artikel 3 EVRM. Terwijl de REK oordeelde dat deze mensen een vtv-hum zouden moeten krijgen, adviseerde de Adviescommissie de Staatssecretaris aan deze mensen opnieuw een vtv te verlenen. Het is gebruikelijk dat de Staatssecretaris het advies van de Adviescommissie volgt. In deze zaak heeft de Staatssecretaris dit echter niet gedaan.

Het beleid dat de staatssecretaris op dit moment voert inzake Irakese asielzoekers is nog steeds gebaseerd op dezelfde basisprincipes die op 20 november 1998 bij de afschaffing van het vtv-beleid genoemd werden. Aan de kritiek van de UNHCR en de rechtbanken is slechts in beperkte mate tegemoet gekomen. Blijkens een op 13 juli 2000 verzonden brief aan de Tweede Kamer hanteert de Staatssecretaris sinds deze datum een onderscheid tussen het 'binnenlands vluchtalternatief' en het 'binnenlands verblijfsalternatief'.

In de brief ontkent de staatssecretaris niet dat er in Centraal-Irak nog steeds sprake is van mensenrechtenschendingen op zeer grote schaal, en dat terugkeer naar Centraal-Irak derhalve niet aan de orde is, ook voor asielzoekers die niet aannemelijk hebben gemaakt dat zij gegronde vrees hebben voor vervolging of een reëel risico lopen op een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM. De Staatssecretaris benadrukt echter opnieuw dat voor deze laatste groep de mogelijkheid bestaat om zich aan de algehele onveiligheid in Centraal-Irak te onttrekken door te kiezen voor een verblijf in het relatief veilige Noord-Irak. Zij hebben een zogeheten 'verblijfsalternatief' in het relatief veilige deel van hun land van herkomst en behoeven daarom geen internationale bescherming. De Staatssecretaris benadrukt dat het voor deze groep niet van belang is of zij banden hebben met Noord-Irak.

Dit laatste geldt niet voor asielzoekers die wel gegronde vrees hebben voor vervolging, aldus de staatssecretaris. Hier is het begrip 'verblijfsalternatief' niet aan de orde. Omdat zij erkend vluchteling zijn, kan aan hen alleen toelating als vluchteling geweigerd worden indien zij een 'vluchtalternatief' hebben in een voor hen veilig deel van hun land van herkomst. Het verschil tussen het 'verblijfsalternatief' en het 'vluchtalternatief' is dat aan het bestaan van een vluchtalternatief wel de voorwaarde is verbonden dat de asielzoeker familie-, politieke of gemeenschapsbanden heeft met het betreffende gebied. Wanneer er geen sprake is van dergelijke banden met het betreffende gebied is het risico te groot dat de asielzoeker er onvoldoende bescherming zal krijgen voor de vervolging die hem in het onveilige deel van het land bedreigt of zelfs in een zodanig moeilijke situatie terecht zal komen dat hij gedwongen wordt alsnog terug te keren naar het onveilige deel van zijn land.⁷

In een kamerdebat van 26 juni 2001 onderscheidt de staatssecretaris naast het 'verblijfsalternatief' en het 'vluchtalternatief' bovendien nog het 'vestigingsalternatief'. Deze laatste term heeft nu een andere betekenis gekregen dan het had ten tijde van de beleidswijziging van 20 november 1998, en zou nu enkel van toepassing zijn op asielzoekers die een reëel risico lopen op een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM, aldus de Staatssecretaris. Ook voor een 'vestigingsalternatief' geldt dat er slechts sprake van kan zijn, wanneer de betreffende asielzoeker voldoende banden heeft met het betreffende gebied. ⁸

De meeste Rechtbanken hebben dit onderscheid tussen 'vluchtalternatief', 'vestigingsalternatief' en 'verblijfsalternatief' verworpen. Al op 20 maart 2000 had de Rechtseenheidskamer de Staatssecretaris erop gewezen dat, nu hij was gekomen tot de vaststelling dat ook Centraal-Irakese asielzoekers die niet aannemelijk hadden weten te

⁷ Brief van de Staatssecretaris van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Den Haag, 13 juli 2000 (TK 1999-2000, 19 637. nr. 534).

⁸ Verslag van een Algemeen Overleg, Vaste Kamercommissie voor Justitie, 26 juni 2001, p. 9 (TK 2000-2001, 19637, Nr. 601)

maken dat zij gegronde vrees hadden voor vervolging of een reëel risico liepen op een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM wel degelijk bescherming behoeften, niet ingezien kon worden *“op grond waarvan het verweerder [de staatssecretaris] zou vrijstaan om aan de kwaliteit van het vestigingsalternatief ten aanzien van die groep minder eisen te stellen”*.⁹

Nog immer blijven de rechtbanken de mening toegedaan dat er voor asielzoekers uit Centraal-Irak zonder banden met Noord-Irak geen reële mogelijkheid bestaat om zich in Noord-Irak te vestigen. De Rechtbanken stellen dat, vanwege het ontbreken van dergelijke banden, de kans zeer klein is dat zij er voldoende toegang zullen krijgen tot de essentiële basisvoorzieningen om er een bestaan op te kunnen bouwen. Zolang de rechtbanken bij dit standpunt blijven, zal het moeilijk zijn voor de Staatssecretaris om het beleid dat geformuleerd is ten aanzien van Irakese asielzoekers praktisch uit te voeren.

Iedere Irakese asielzoeker waarvan de vtv is ingetrokken of het asielverzoek is afgewezen heeft de mogelijkheid om tegen de beslissing in beroep te gaan bij de Rechtbank. Zeker wanneer het gaat om asielzoekers uit Centraal-Irak die geen of nauwelijks banden hebben met Noord-Irak, wordt vrijwel altijd van dit recht gebruik gemaakt. In de meeste gevallen wordt het beroep gegrond verklaard. De IND kan de genomen beslissing dan niet ten uitvoer brengen, en dient een nieuwe beslissing te nemen, waarbij het oordeel van de rechtbank in acht genomen dient te worden. Omdat de staatssecretaris het beleid inzake Irakese asielzoekers grotendeels ongewijzigd heeft gehouden¹⁰, is de kans groot dat de IND vervolgens opnieuw een negatieve beslissing zal nemen, waarna de asielzoeker weer in beroep kan gaan (met hoogstwaarschijnlijk hetzelfde resultaat). Zo worden groepen asielzoekers constant heen en weer geslingerd tussen de rechtbank en de IND, zonder enige duidelijkheid te krijgen over hun toekomst.

Inmiddels is op 1 april 2001 de nieuwe Vreemdelingenwet ingegaan. De nieuwe wet biedt de asielzoeker en de Staatssecretaris de mogelijkheid in hoger beroep te gaan bij de Raad van State tegen een uitspraak van de Rechtbank. Er ligt inmiddels een zaak bij de Raad van State waarin de vraag speelt of asielzoekers die niet beschikken over banden met Noord-Irak een binnenlands verblijfsalternatief kunnen hebben in Noord-Irak. Het is zeker niet uitgesloten dat de Raad van State het beleid van de Staatssecretaris wel zal steunen, in tegenstelling tot de REK. In dat geval zullen ook asielzoekers uit Centraal-Irak die niet beschikken over banden met Noord-Irak geen aanspraken meer kunnen maken op verblijf in Nederland, indien hun vluchtrelaas, naar het oordeel van de IND, geen aanleiding geeft te veronderstellen dat zij gegronde vrees hebben voor vervolging of een reëel risico lopen op een behandeling die in strijd is met artikel 3 EVRM.

⁹ Rechtbank 's-Gravenhage (Rechtseenheidskamer), 20 maart 2000 (AWB 99/11805). Bij dit rapport gevoegd als bijlage 2.

¹⁰ Zie bijlage 3 voor de meest recente uiteenzetting van dit beleid.

3 De huidige opvangsituatie van Irakese asielzoekers in Nederland

Inmiddels zijn alle vvtv's van Irakese asielzoekers ingetrokken. Een aantal voormalige vvtv-houders heeft, na tussenkomst van de Rechtbank of als gevolg van het verstrijken van een drijarentermijn, een vergunning tot verblijf op humanitaire gronden verkregen. Deze kleine groep heeft geen opvang meer nodig, daar zij toegang krijgen tot het gehele sociale zekerheidsstelsel en reguliere huisvesting.

Er is ook een groep Irakese asielzoekers die nog een bezwaar- of beroepsprocedure heeft lopen tegen de intrekking van hun vvtv. Op 27 maart 2001 deelde de Staatssecretaris in een brief aan de Tweede Kamer mede dat deze groep op dat moment uit 4800 personen bestond.¹¹ Zolang deze asielzoekers de behandeling van hun bezwaar of beroep in Nederland mogen afwachten, hebben zij recht op opvang. Onder deze groep bevinden zich ook Centraal-Irakese asielzoekers die geen of nauwelijks banden hebben met Noord-Irak. Zij hebben een kans uiteindelijk een verblijfsvergunning op humanitaire gronden te krijgen.

Daarnaast is er een aanzienlijke groep Irakezen die hun procedure tegen de intrekking van hun vvtv inmiddels verloren heeft, of het verdere verloop van deze procedure niet langer mag afwachten. Het gaat hierbij voornamelijk om Koerden die uit Noord-Irak afkomstig zijn. Voor deze groep geldt dat de opvangvoorzieningen beëindigd zijn of beëindigd dreigen te worden.

Het grootste deel van de Irakese voormalige vvtv-houders is gedurende de periode dat zij een vvtv hadden decentraal opgevangen. Dit houdt in dat zij opgevangen zijn in woningen die onder de verantwoordelijkheid vallen van de gemeentes. Sinds de invoering van de nieuwe Vreemdelingenwet op 1 april 2001 kunnen de opvangvoorzieningen voor deze groep 28 dagen na het moment waarop zij uitgeprocedeerd zijn geraakt (of de volgende beslissing in de procedure niet meer in Nederland mogen afwachten) beëindigd worden. Voor mensen die al voor 1 april 2001 uitgeprocedeerd zijn geraakt, kon de opvang 28 dagen na 1 april 2001 beëindigd worden.

Dit laatste betekent niet dat de opvang voor deze groep in alle gevallen inmiddels daadwerkelijk beëindigd is. Veel gemeentebesturen proberen het moment waarop de voorzieningen daadwerkelijk beëindigd worden zoveel mogelijk uit te stellen, gezien de humanitaire en maatschappelijke consequenties die hieraan verbonden zijn. De Nederlandse overheid probeert deze gemeentes in toenemende mate onder druk te zetten om de opvang spoedig te beëindigen.

Een klein deel van de Irakese voormalige vvtv-houders is indertijd centraal opgevangen in asielzoekerscentra van het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA). Het COA valt onder de centrale overheid. Volgens de huidige regelgeving kunnen de opvangvoorzieningen ook voor deze groep 28 dagen nadat zij uitgeprocedeerd zijn geraakt beëindigd worden. Een deel van de Irakezen die centraal zijn opgevangen valt echter nog onder het oude stappenplan voor de beëindiging van opvangvoorzieningen dat dateert van 1999. Hun voorzieningen kunnen alleen beëindigd worden wanneer vastgesteld is dat zij onvoldoende meewerken met hun terugkeer. Dit stappenplan is niet van toepassing op de voormalige vvtv-houders die decentraal worden opgevangen.

Daarnaast is er een grote groep Irakese asielzoekers die na de beleidswijziging van 20 november 1998 naar Nederland is gekomen om hier asiel aan te vragen. Enkelen van hen zijn toegelaten als vluchteling of hebben een verblijfsvergunning op humanitaire gronden gekregen. Van de asielzoekers waarvan de asielaanvraag is afgewezen is een deel nog in procedure tegen deze afwijzing. Indien zij deze procedure verder mogen afwachten in Nederland hebben zij in de regel recht op opvang.

¹¹ Brief van de Staatssecretaris van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Den Haag, 27 maart 2001, p. 1 (TK 2000-2001, 19637, Nr. 569)

Een ander deel van de asielzoekers die na 20 november 1998 asiel heeft aangevraagd is inmiddels volledig uitgeprocedeerd geraakt. Voor sommige van deze uitgeprocedeerden geldt dat hun asielverzoek indertijd al binnen 48 uur in het Aanmeldcentrum (AC) is afgewezen. In dat geval is ook de opvang na deze 48 uur automatisch beëindigd. De Irakese asielzoekers die een langere asielprocedure hebben gehad zijn in de regel tijdens deze asielprocedure centraal opgevangen door het COA. Inmiddels is de opvang voor veel deze mensen door het COA beëindigd. Ook hier is overigens sprake van uitzonderingen, met name wanneer het gaat om mensen die nog onder het eerdergenoemde stappenplan 1999 vallen en de bereidheid hebben getoond mee te werken met hun terugkeer.

Recentelijk heeft de Stichting INLIA uit betrouwbare bronnen vernomen dat er op dit moment 11000 Irakezen in de (decentrale en centrale) opvang zitten. Onder hen zouden zich een kleine duizend uitgeprocedeerden bevinden (zowel voormalige vvtv-houders als asielzoekers die na 20 november 1998 asiel hebben aangevraagd en zijn afgewezen). Voor hen bestaat er een directe dreiging dat de opvangvoorzieningen op korte termijn beëindigd zullen worden. Het totaal aantal uitgeprocedeerde Irakezen zou inmiddels een kleine 2000 bedragen. Dit betekent dat de opvangvoorzieningen inmiddels voor rond de duizend Irakezen beëindigd zijn. Dit laatste getal zal nog sterk toenemen naarmate meer van de 11000 personen die nu nog in de opvang verblijven uitgeprocedeerd raken en naarmate meer uitgeprocedeerde Irakese asielzoekers door het COA of door gemeentes uit de opvangvoorzieningen worden gezet. In het Haags circuit gaan al enige tijd getallen rond van 9000 personen die zouden moeten terugkeren naar Noord-Irak.¹²

¹² De Stichting INLIA is helaas niet in staat geweest deze cijfers te verifiëren.

4 De mogelijkheden van vrijwillige terugkeer naar Noord-Irak met de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)

Voor de Staatssecretaris was de belangrijkste reden om het vvtv-beleid voor Irakese asielzoekers te beëindigen dat deze groep veilig zou kunnen terugkeren naar Noord-Irak, zich daar zou kunnen hervestigen, of eventueel tijdelijk daar zou kunnen verblijven, en derhalve geen internationale bescherming nodig zou hebben. De bedoeling was dan ook dat de Irakese asielzoekers waarvan de vvtv was ingetrokken of het asielverzoek was afgewezen daadwerkelijk naar Noord-Irak zouden 'terugkeren'. In de praktijk is er van deze 'terugkeer' de afgelopen jaren echter weinig terecht gekomen. Een groot probleem dat hierbij speelt is dat grootschalige, gedwongen uitzettingen van Irakese afgewezen asielzoekers en voormalige vvtv-houders naar Noord-Irak niet mogelijk zijn. De Staatssecretaris heeft op 21 maart 2001 aan de vast kamercommissie van Justitie hieromtrent het volgende medegedeeld:

Doordat Noord-Irak geen internationaal erkende, soeverein staatkundige entiteit is, is directe terugkeer naar Noord-Irak ... niet mogelijk. Verder is het nog steeds een non flying zone, die door de Verenigde Naties wordt gecontroleerd, waardoor er geen civiele vluchten mogelijk zijn op Noord-Iraakse vliegvelden. Terugkeer via Turkije is niet mogelijk omdat dit land geen grote aantallen Iraakse vreemdelingen over zijn grondgebied laat reizen. De noodzakelijke medewerking van Turkije kan alleen worden verkregen voor het vrijwillig laten terugkeren van kleine aantallen Irakezen, onder begeleiding van de IOM.¹³

Zoals de staatssecretaris aangeeft, is terugkeer naar Noord-Irak alleen mogelijk via een transitland omdat er niet naar Noord-Irak gevlogen kan worden. De enige staten die aan Noord-Irak grenzen zijn Iran, Syrië en Turkije¹⁴. Vanwege de moeizame relatie met de twee eerstgenoemde landen, lijkt terugkeer naar Noord-Irak via hun grondgebied weinig haalbaar. Tot nu toe is derhalve vooral geprobeerd terugkeer via Turkije te realiseren. Verschillende Europese landen hebben hierover met Turkije besprekingen gevoerd, waaronder Nederland. Zoals de staatssecretaris aangeeft, is de bereidheid van Turkije om aan deze terugkeer mee te werken echter zeer beperkt. Slechts kleine aantallen vrijwillige terugkeerders zouden mogelijk via Turkije kunnen terugkeren onder begeleiding van de IOM. De afkorting IOM staat voor Internationale Organisatie voor Migratie. Dit is een intergouvernementeel orgaan. In Nederland beschikt de IOM over een door het Ministerie van Justitie gefinancierd terugkeerbureau dat ondersteuning verleent aan asielzoekers die vrijwillig terugkeren naar hun land van herkomst.

Volgens informatie van de IOM zijn in het jaar 2000 onder hun begeleiding 46 personen via Turkije vrijwillig teruggekeerd naar Noord-Irak¹⁵. Volgens de IOM heeft een Irakese asielzoeker voor terugkeer naar Noord-Irak via Turkije een Nederlands laissez-passer nodig, dat aangevraagd kan worden bij het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken. Met dit laissez-passer kan de asielzoeker een transitvisum aanvragen bij het Turks consulaat.¹⁶

Omdat de animo voor het terugkeer naar Noord-Irak zo beperkt was gebleven, besloot de staatssecretaris recentelijk een speciaal IOM programma in te laten stellen voor terugkeer naar Noord-Irak. Terugkeerders konden, naast de gebruikelijke financiële hulp uit het terugkeerprogramma, rekenen op een extra bijdrage uit het herintegratiefonds dat kon oplopen tot maximaal \$2000 voor een groot gezin. Dit programma is ingegaan op 1 april 2001.

¹³ Verslag van een Algemeen Overleg van de vaste commissie voor Justitie, vastgesteld op 10 april 2001, p. 14 (TK 2000-2001, 19637, Nr. 582).

¹⁴ Zie hiervoor de kaart die als bijlage 4 aan dit rapport is toegevoegd.

¹⁵ Verslag van een Algemeen Overleg van de vaste commissie voor justitie, vastgesteld 25 juli 2001, p. 5 (TK 2000-2001, 19637, Nr. 601)

¹⁶ Terugkeer naar Irak, Internationale Organisatie voor Migratie, Mei 2000, p. 3. Bij dit rapport gevoegd als bijlage 5.

Sinds dit nieuwe IOM terugkeerprogramma voor Noord-Irak van start is gegaan, is het aantal terugkeerders sterk gedaald. Zo zijn er in het eerste half jaar van 2001 slechts 7 personen met de IOM teruggekeerd¹⁷. Wel vertelde de IOM op een hoorzitting, die op 25 juni 2001 georganiseerd was door kamerleden van Groen Links en D'66, dat de belangstelling voor dit terugkeerprogramma recentelijk was toegenomen.

Er zijn verschillende redenen te noemen waarom zo weinig Irakese asielzoekers terugkeren naar Noord-Irak, en waarom dit aantal in de eerste helft van 2001 zelfs is teruggelopen. Ten eerste geven veel Irakese asielzoekers aan te vrezen voor de consequenties van een terugkeer naar Noord-Irak. Zij vrezen voor hun veiligheid omdat er in hun ogen geen garantie bestaat dat Saddam Hussein niet opnieuw de macht zal overnemen in Noord-Irak, en de mensenrechten van de plaatselijke bevolking op grote schaal zal schenden. Irak wordt door de Internationale gemeenschap, inclusief Nederland, nog steeds gezien als één ondeelbare staat. Van internationale erkenning van en steun voor een volledig onafhankelijk Iraaks-Koerdistan is vooralsnog geen sprake. Deze angst wordt ook ingegeven door het feit dat legereenheden van Saddam Hussein al enkele malen vanuit Centraal-Irak Noord-Irak zijn binnengevallen, zonder dat de internationale gemeenschap dit kon voorkomen.

Daarnaast bestaat er de angst onder veel Irakese asielzoekers dat er voor hen geen (economisch) perspectief is in Noord-Irak. In het ambtsbericht over de situatie in Noord-Irak van 12 april 2000 werd gesteld dat de KDP (een van de twee grote Koerdische partijen in Noord-Irak) terugkeerders huisvesting en werk aan zou bieden¹⁸. Bronnen uit de vluchtelingengemeenschap zelf hebben aan de Stichting INLIA verklaard dat Irakese asielzoekers die nog in Nederland zijn zeer teleurstellende berichten hebben ontvangen van mensen die al zijn teruggekeerd. De laatsten gaven aan dat zij zich bedrogen voelden toen ze in Noord-Irak aankwamen, en er geen werk of huisvesting voor hen bleek te zijn.

Om duidelijkheid omtrent deze kwestie te verkrijgen heeft de Stichting INLIA contact gelegd met het ministerie van Humanitarian Aid and Cooperation van de Kurdistan Regional Government (KRG). Deze (overwegend KDP) regering zetelt in Erbil in Noord-Irak. De KRG liet de Stichting INLIA op 8 april 2001 weten dat de betreffende informatie uit het ambtsbericht van 12 april 2000 onjuist was, en dat er (op dat moment) in het geheel nog geen contact was geweest met de Nederlandse autoriteiten, laat staan ten aanzien van huisvesting of werkgelegenheid. In het nieuwste ambtsbericht van april 2001 wordt deze informatie overigens niet meer genoemd.

Verder heeft de KRG in contacten met de Stichting INLIA de stelling van potentiële terugkeerders onderschreven dat er voor hen onvoldoende perspectief is in Noord-Irak. De KRG verklaarde dat terugkeerders, zelfs wanneer ze de herintegratiebijdrage van de IOM hebben ontvangen, niet in staat zullen zijn een menswaardig bestaan op te bouwen in Noord-Irak als gevolg van de erbarmelijke sociaal-economische omstandigheden in het gebied. Voor hun vertrek hebben zij immers meestal al hun bezittingen verkocht en bovendien veel geld geleend van ouders, vrienden, kennissen, etc.

Ook de PUK heeft tegenover de Stichting INLIA haar zorg uitgesproken over de sociaal-economische positie waarin terugkeerders terecht zullen komen indien er geen sprake is van langdurige financiële bijstand. De PUK stelt dat het noodzakelijk is terugkeerders zodanig financieel bij te staan dat zij een jaar lang in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien zodat zij hun leven weer enigszins op kunnen bouwen. Anders zullen zij terechtkomen in vluchtelingenkampen en afhankelijk zijn van hulporganisaties, aldus de PUK. De PUK geeft ook aan zelf niet in staat te zijn enige bijstand aan terugkeerders te verlenen¹⁹.

17 Verslag van een Algemeen Overleg van de vaste commissie voor justitie, vastgesteld 25 juli 2001, p. 5 (TK 2000-2001, 19637, Nr. 601)

18 Algemeen Ambtsbericht Noord-Irak, Ministerie van Buitenlandse Zaken, 12 april 2000, p. 87.

19 Zie hiervoor de verklaring van Dr Latif Rashid van de PUK die als bijlage 7 bij dit rapport is gevoegd.

Met name asielzoekers uit Centraal-Irak vrezen dat het hun enige perspectief in Noord-Irak een tent in de bergen zal zijn. Er zijn al zeer grote groepen ontheemden in Noord-Irak (het ambtsbericht van april 2001 noemt een totaal aantal van 800.000²⁰), en voor velen van hen is nog steeds geen adequate oplossing gevonden.

Tevens is van belang te constateren dat er met name onder de voormalige vvtv-houders veel Irakezen zijn die al lange tijd in Nederland hebben verbleven (vaak wel vijf jaar), en een deel van deze periode een (tijdelijke) verblijfsvergunning hebben gehad. De kinderen zijn jarenlang in Nederland naar school geweest. Veel Irakezen hebben in Nederland gewerkt (dit is in het derde jaar van de vvtv toegestaan). Kortom, gedurende deze periode zijn zij in meer of mindere mate ingeburgerd geraakt in de Nederlandse samenleving, een samenleving die gekenmerkt wordt door een hoge mate van veiligheid en sociale zekerheid en veel economische mogelijkheden. Begrijpelijkerwijs voelen deze mensen een zeer sterke weerstand om terug te moeten keren naar of zich te moeten hervestigen in een gebied waar van dergelijke bestaanszekerheden geen of veel minder sprake is. Velen van hen begrijpen niet hoe het mogelijk is dat zij enkele jaren geleden nog door Nederland werden beschouwd als mensen die terecht een voor hen zeer onveilige situatie ontvlucht waren, en op grond hiervan recht hadden op een voorlopige verblijfsvergunning, en nu plotseling terug moeten keren naar of zich moeten hervestigen in Noord-Irak, terwijl dit gebied in hun ogen met name op de lange termijn verre van veilig is en bovendien geen reële bestaansmogelijkheden biedt.

Bij het beantwoorden van de vraag waarom het aantal feitelijke terugkeerders naar Noord-Irak zo beperkt is gebleven en zelfs lijkt te dalen (terwijl de IOM wel heeft gesproken van een toename van de belangstelling voor het programma onder Irakese asielzoekers), is het wellicht nog belangrijker om te constateren dat Irakezen die zich recentelijk aanmeldden voor het terugkeerprogramma van de IOM veelal om technische redenen - buiten hun schuld - niet terug bleken te kunnen keren. De Stichting INLIA en het VON (Vluchtelingen Organisaties Nederland) zijn bekend met meerdere gevallen van mensen die zich bij de IOM hadden aangemeld voor terugkeer naar Noord-Irak, inmiddels een Nederlands laissez-passer hadden verkregen van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, maar geen transitvisum konden krijgen van het Turks consulaat. Hun aanvragen om een transitvisum werden afgewezen door het consulaat, zonder dat daarvoor een reden werd gegeven. De Stichting INLIA heeft het Turks consulaat hierover benaderd. Het Turks consulaat heeft telefonisch laten weten dat het *"het soeverein recht van een land is om een vreemdeling de toegang tot het grondgebied te weigeren."*

Nadat eerdere gouvernementele en non-gouvernementele bronnen hiervan al melding hadden gemaakt, is inmiddels zo goed als algemeen bekend geworden dat het IOM terugkeerprogramma voor Noord-Irak volledig stil is komen te liggen, als gevolg van de weigering van de Turkse autoriteiten nog langer terugkeervisa te verstrekken aan asielzoekers die willen terugkeren naar Noord-Irak.

Het is niet uitgesloten dat er binnenkort een overeenstemming wordt bereikt tussen de IOM en de Turkse autoriteiten over de terugkeer van asielzoekers naar Noord-Irak, en dat het terugkeerprogramma weer operationeel zal worden. Gezien de hierboven geciteerde uitspraken van de Staatssecretaris, lijkt het echter weinig aannemelijk dat Turkije toestemming zal verlenen voor een meer grootschalige vorm van terugkeer.

Recentelijk heeft de Stichting INLIA wel berichten ontvangen dat de IOM op het moment bezig is te onderzoeken of terugkeer naar Noord-Irak via Syrië wellicht ook tot de mogelijkheden behoort. Tot nu toe is op dit punt nog geen duidelijkheid gekomen.

²⁰ Algemeen Ambtsbericht Noord-Irak, Ministerie van Buitenlandse Zaken, 11 april 2001, p. 101.

5 Het standpunt van de Koerdische autoriteiten in Noord-Irak

De Staatssecretaris lijkt er van uit te gaan dat Turkije (eventueel in combinatie met een tweede transitland, zoals Syrië) de enige partij is waarvan de medewerking vereist is om terugkeer naar Noord-Irak te kunnen realiseren. In werkelijkheid is dit natuurlijk niet geheel juist. Terugkeer naar of hervestiging in Noord-Irak zal immers pas dan mogelijk zijn als de Koerdische partijen die het effectieve gezag uitoefenen in Noord-Irak daadwerkelijk bereid zijn de betreffende personen tot hun grondgebied toe te laten. Om duidelijkheid hieromtrent te verkrijgen, heeft de Stichting INLIA contact gelegd met de Kurdistan Regional Government (KRG) van Noord-Irak in Erbil (overwegend KDP). Voor terugkeer van asielzoekers naar Noord-Irak via Turkije is de medewerking van deze regering absoluut noodzakelijk. Alle terugkeerders die via Turkije reizen komen immers Noord-Irak binnen in het gebied dat door de KRG bestuurd wordt, ook als ze uiteindelijk naar het gebied van de PUK willen doorreizen. Ook voor een eventuele terugkeer via Syrië geldt dat de terugkeerders Noord-Irak binnenkomen in het gebied dat door de KRG wordt bestuurd. Het PUK-gebied grenst namelijk alleen aan Iran²¹.

De Stichting INLIA heeft gesprekken gevoerd en schriftelijk informatie uitgewisseld met onder meer de heer Shafiq Qazzaz, de KRG minister van Humanitarian Aid & Cooperation en met de heer Burhan Jaf, hoofd van de diplomatieke vertegenwoordiging van de KRG in Brussel.

De KRG is verzocht aan te geven in hoeverre zij bereid zijn de mensen toe te laten die volgens de Nederlandse overheid zouden moeten terugkeren naar Noord-Irak. De KRG heeft vervolgens aangegeven dat zij alleen mensen willen toelaten indien er sprake is van een harde garantie dat het gaat om vrijwillige terugkeer. De KRG is niet bereid terugkeerders toegang te verschaffen tot haar grondgebied indien zij niet beschikken over identiteitsdocumenten die door de autoriteiten in (Noord-) Irak zijn afgegeven of indien blijkt dat zij uit Centraal Irak afkomstig zijn en geen aantoonbare banden (familie, business, etc.) hebben met Noord-Irak. De KRG stelt tevens dat toestemming gevraagd dient te worden aan de KRG vertegenwoordiging, alvorens terugkeer naar of hervestiging in Noord-Irak zal worden toegestaan. ²²

Gezien het standpunt van de KRG, is te verwachten dat, zelfs voor terugkeerders die erin slagen zowel een Nederlands laissez-passer als een Turks transitvisum te verkrijgen (hetgeen op dit moment niet mogelijk is), de toelating tot Noord-Irak niet automatisch gewaarborgd zal zijn. Eerst zal toestemming voor terugkeer naar Noord-Irak verkregen moeten worden van de officiële vertegenwoordiging van de KRG in Brussel. Indien de terugkeerders niet beschikken over identiteitsdocumenten afgegeven door de autoriteiten in (Noord-) Irak of indien zij uit Centraal Irak afkomstig zijn en geen aantoonbare banden met Noord-Irak hebben, stelt de KRG geen toestemming te verlenen voor terugkeer.

De Stichting INLIA heeft ook contact gelegd met de PUK. De heer Latif Rashid van de PUK in Londen heeft de Stichting INLIA schriftelijk medegedeeld dat de PUK in principe bereid is mee te werken aan de terugkeer van asielzoekers naar Noord-Irak, maar heeft daarbij benadrukt dat de PUK een veilige terugkeer voor deze mensen vooralsnog niet kan garanderen en dat de gronden waarom grote groepen mensen indertijd gevlucht zijn nog geenszins zijn weggenomen. De PUK heeft niet expliciet aangegeven of zij eventueel ook zouden willen meewerken aan de hervestiging in Noord-Irak van in Nederland afgewezen asielzoekers die uit Centraal-Irak afkomstig zijn, maar stelt impliciet hiervoor niet open te staan. De verklaring van de PUK begint met "those who have left Kurdistan seeking a safe haven" en stelt in de

²¹ Zie hiervoor de kaart die als bijlage 4 bij dit rapport is gevoegd.

²² Een e-mail van het hoofd van de KRG vertegenwoordiging in Brussel waarin een aantal van deze punten genoemd worden is als bijlage 6 bij het rapport gevoegd.

tweede alinea dat "the Kurdish administration in the region have no objection for these people to return to Kurdistan". De formulering biedt derhalve weinig ruimte te veronderstellen dat "these people" ook zou slaan op mensen die niet uit Iraaks-Koerdistan, maar uit een ander deel van Irak zijn gevlucht²³.

²³ Zij bijlage 7 voor de volledige tekst.

6 Conclusies

Uit de verklaringen van de Kurdistan Regional Government (KRG) blijkt dat de staatssecretaris er ten onrechte van uitgaat dat er sprake zou zijn van een verblijfsalternatief in Noord-Irak voor asielzoekers uit Centraal-Irak die geen banden hebben met Noord-Irak. Dit verblijfsalternatief lijkt een fictie omdat de KRG de betreffende mensen niet zal toelaten tot Noord-Irak. De afgelopen jaren zijn aldus vele asielverzoeken afgewezen en vele vvtv's ingetrokken op grond van een niet bestaand binnenlands vestigingsalternatief of het later aangedragen verblijfsalternatief.

De verklaring van de KRG voegt aldus een nieuw, maar buitengewoon relevant, argument toe aan de discussie over de vraag of er een binnenlands verblijfsalternatief kan zijn voor asielzoekers uit Centraal-Irak die geen banden hebben met Noord-Irak. Ook de UNHCR en de Rechtseenheidskamer hebben al meerdere malen, op grond van andere overwegingen, geconcludeerd dat er geen verblijfsalternatief in Noord-Irak is voor deze groep. De Staatssecretaris houdt echter tot op heden aan haar standpunt vast.

Daarnaast moet worden vastgesteld dat, gezien het feit dat het terugkeerprogramma voor Noord-Irak al enige tijd volledig stil ligt, het voor de Irakezen waarvan de voorzieningen inmiddels beëindigd zijn of beëindigd dreigen te worden om technische redenen momenteel niet mogelijk is om naar Noord-Irak terug te keren of zich daar te hervestigen. Duizenden mensen worden aldus in Nederland buiten alle voorzieningen geplaatst zonder een (legale) mogelijkheid om het land te verlaten. Omdat de KRG en de PUK aan de Stichting INLIA hebben laten weten in principe bereid te zijn mensen afkomstig uit Noord-Irak op vrijwillige basis te laten terugkeren, zal het voor deze mensen wellicht in de toekomst wel mogelijk zijn terug te keren naar Noord-Irak. Voorwaarde hiervoor is wel dat er goede afspraken worden gemaakt met Turkije en met de Koerdische autoriteiten in Noord-Irak over deze terugkeer, en de voorwaarden die daaraan verbonden zijn. Voor mensen afkomstig uit Centraal-Irak zonder aantoonbare banden met Noord-Irak lijkt hervestiging in Noord-Irak uitgesloten, daar de KRG expliciet heeft aangegeven hier niet aan mee te willen werken.

Overigens blijft het onwaarschijnlijk dat Turkije zal toestemmen met grootschalige terugkeer van asielzoekers via haar grondgebied naar Noord-Irak. Er dient derhalve rekening mee gehouden te worden dat, ook wanneer het terugkeerprogramma van de IOM wel weer operationeel is, het zeer lang kan duren totdat een asielzoeker die terug wil keren naar Noord-Irak ook daadwerkelijk terug kan keren naar Noord-Irak. Een termijn van 28 dagen is hiervoor in ieder geval volstrekt onvoldoende.

Indien op het moment dat het terugkeerprogramma voor Noord-Irak weer operationeel wordt, het grootste deel van de Irakezen die voor dit programma in aanmerking komt inmiddels op straat zwerft, zal dit waarschijnlijk de uitvoerbaarheid van deze vrijwillige terugkeer niet vergroten. De mensen zijn dan immers niet of zeer moeilijk bereikbaar voor voorlichting en begeleiding bij terugkeer. Ook kunnen de reisdocumenten die voor terugkeer noodzakelijk zijn moeilijk aan de mensen toegezonden worden, indien zij niet beschikken over een vast adres. Daarnaast zal de motivatie voor Irakese asielzoekers om zich in de opvang aan te melden voor vrijwillige terugkeer met de IOM afnemen wanneer zij weten dat de opvangvoorzieningen sowieso na 28 dagen beëindigd zullen worden, ook wanneer zij wel meewerken met terugkeer en deze terugkeer geenszins binnen de gestelde 28 dagen te realiseren is.

Op grond van de resultaten van dit onderzoek en de bovengenoemde conclusies is het noodzakelijk te pleiten voor een consistent, maar vooral ook uitvoerbaar, beleid inzake asielzoekers uit Noord- en Centraal-Irak.

Stichting INLIA
Jacobijnerstraat 5
9712 HZ Groningen

Tel: 050 - 3138181
Fax: 050 - 3120412
E-mail: inlia@bart.nl

tel: (31-70) 346 88 10/1
fax: (31-70) 346 88 12
e-mail address:
INTERNET: nethr@unhcr.ch

Stadhouderslaan 28
2517 HZ The Hague
The Netherlands

Our code: HO/99/226-63/1

Your code: -

Arrondissementsrechtbank Den Haag
Sector Bestuursrecht
Rechtsaankamer
T. a. v. de heer M. Stuldreher
Postbus 20302
2500 EH Den Haag

Date: 15 June 1999

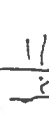
Dear Mr. Stuldreher,

Subject: Invitation to provide info
for the Court sessio

I refer to your letter of 29 April 1999, in which you requested information on the situation in Iraq. With regard to the current Dutch Government's policy, on the basis of which an "internal flight alternative" is considered to be applicable for a large number of Iraqi asylum-seekers and which does not foresee the granting of temporary protection ("vvv status") to rejected Iraqi asylum-seekers, I would like to share with the Court the observations made by UNHCR Headquarters, which I am attaching to this letter.

I hope the Court will find the attached information of assistance.

Yours sincerely,

Manuel T. Jordão
Head of Liaison Office

cc: Ministry of Foreign Affairs
Ministry of Justice
ACV
Dutch Refugee Council
Amnesty International

Note on Iraqi Asylum-seekers regarding
the Applicability of Internal Relocation Alternative
and the Question of Return of Rejected Cases

1. Internal Relocation Alternative

1. A significant proportion of the persons leaving Iraq are refugees. Therefore, UNHCR's overriding concern is that Iraqi asylum-seekers must have access to international protection. A limited internal relocation alternative may be considered possible for some Iraqi asylum-seekers.
2. The seminal issue in respect to the notion of internal relocation alternative (also known as "internal flight alternative") is whether the fear of persecution that an individual experiences in one part of his or her country of origin can be avoided by moving to another part of the country. If it can, this would tend to suggest that the fear may not, or may no longer, be well-founded.
3. UNHCR's general position is that the question of whether an asylum-seeker fearing persecution in one part of the country has the possibility of an internal relocation alternative is one which must be decided on a case-by-case basis, taking into account all the circumstances of each individual case and the situation in the country of origin, including, in particular, the stability of the proposed relocation area.
4. The deciding analysis is whether, in all the circumstances of the case, it would have been (and would now be) possible and reasonable to expect the asylum-seeker to seek and obtain safety within his or her own country, rather than seeking asylum abroad. Factors which need to be considered in judging the reasonableness of the relocation include, among others, the asylum-seeker's age, sex, health, educational or professional background, the presence of family members, the existence of ethnic and religious communities to which the asylum-seeker belongs, and political and other links to the area.
5. UNHCR has been, and remains, reluctant to pronounce itself on the "safety" of a particular part of a country providing a relocation possibility for a particular group of individuals, precisely because the analysis must be made on a case-by-case basis. With regard to Iraq, however, the situation is somewhat anomalous due to the existence of the enclave in the north which is not under the control of the Government. Although the situation within that enclave remains volatile and susceptible to change, UNHCR has recognised that there may be certain cases for which the possibility to remain in, or return to, northern Iraq safely cannot be ruled out. However, it is essential that each claim be assessed in light not only of its particular circumstances, but also in light of the situation in the enclave at the time the determination is made.

1.1. Asylum-seekers from Government-controlled territory

6. For those persons originating from the territory controlled by the Government of Iraq and who have fled through northern Iraq, the circumstances surrounding the individual case might indicate that the claimant could reasonably have sought protection in the Kurdish-controlled area, rather than in another country. For such persons, the notion of internal relocation alternative may therefore be applied on a case-by-case basis.

7. The basic factors to be considered in determining the possibility of internal relocation in northern Iraq are firstly, whether the person might risk persecution in that area and secondly, whether (s)he has family, community and/or political links there that would make it reasonable for him or her to seek safety within the boundaries of his or her own country, rather than abroad. If a person had resided for a considerable length of time in the north without any protection problems, (s)he may well be considered not to risk persecution there and to be reasonably settled in the local community. This case-by-case analysis of the possibility of internal relocation alternative might apply to Turkomans, Christians and Kurds from Government-controlled territory, and to a lesser extent to the Arabs from the Marshlands as they would often lack adequate links in northern Iraq.

8. However, persons with a high political or military profile, even with relatives or community links in northern Iraq, should not be considered to have an internal relocation alternative because of the risks they may be exposed to of persecution or ill-treatment by the factions or Iraqi Government agents operating in the area.

9. It must be underlined that the quality of protection available to an individual within northern Iraq is impacted by the person's ethnic group and his or her region of origin. If the person is a Kurd originating from northern Iraq, and has roots in the society there usually through a direct and close link with a tribe, large family, or neighbourhood, (s)he is more likely to receive basic protection and assistance than a Kurd from Iraqi Government-controlled area.

10. Persons originating from outside northern Iraq are easily identifiable by the local authorities in northern Iraq, who may be reluctant to extend any protection to them. For Arabs originating from Iraqi Government-controlled area, the situation is even more sensitive than it is for the other groups mentioned above. Given that they have a weaker connection with a predominantly Kurdish society, and the mutual general hostility between the Arab and Kurdish communities in Iraq, Arabs may not benefit from the possible protection that Kurds might receive. Whereas Kurds from Government-controlled area share a common language and ethnicity with the residents of northern Iraq, Arabs lack knowledge of the language, and this exacerbates their situation in case of avoiding risks.

11. Taking the above into consideration, it may be stated that internal relocation alternative is more applicable to Kurds who originate from northern Iraq than it is for other asylum-seekers, particularly Arab asylum-seekers outside the region, without an assertion that the former will never experience any events leading to persecution.

1.2. Asylum-seekers from northern Iraq

12. In northern Iraq, KDP and PUK members or sympathisers might be considered to have access to protection in the area controlled by their party, but could be at risk while residing in the area controlled by the other party. For example, active PUK military personnel, security forces (Asayish) and other who have held positions or decision-making posts within the PUK administration or police could be targeted if identified by the KDP. Conversely, similar categories of KDP people could find themselves in the same situation when residing or crossing the PUK-controlled area.

13. On the other hand, persons originating from the part of northern Iraq under the control of the Iraqi Government (Mosul and Kirkuk provinces) who have sought asylum abroad and are found to have a valid fear of persecution vis-à-vis the central government in Baghdad, but have adequate links in northern Iraq and have nothing to fear from the Kurdish authorities there, may be considered to have an internal relocation alternative in northern Iraq and, therefore, will not normally be in need of international protection. This approach is generally applicable to Kurds, Christians and Turkomans. Nevertheless, each and every case should be analysed on an individual basis.

14. Opponents of the Iraqi Government who have a valid fear of persecution vis-à-vis the Government as well as the Kurdish authorities in the north, cannot be considered to have an internal relocation alternative in northern Iraq. With respect to members of the Iraqi National Congress (INC), some of them continue to stay in northern Iraq since August 1996 with little, if any, threat to them, as the INC seems to be no longer active. The possibility or not to apply internal relocation alternative to an INC member should, like the other above situations, be subjected to an individual thorough determination of the availability of adequate local protection, community links and length of period of stay in northern Iraq.

15. The situation in northern Iraq continues to be volatile and may change at any time, and UNHCR will continue to monitor it carefully. Any serious deterioration will be an important factor in the assessment of cases and may lead the Office to reconsider its position on the possibility of internal relocation alternative.

2. Return of Rejected Asylum-seekers to Iraq

2.1. Return to Government-controlled areas

16. UNHCR's general position is that asylum-seekers who are properly rejected through fair and efficient procedures which employ the refugee definition criteria appropriately can, in principle, be returned to their country of origin. In practice, this may become difficult where the country of origin raises obstacles. More important are concerns which would accompany any return which are carried out in such a manner as to provoke a particular negative focus on the affected individuals by the national authorities.

2.2. Return to northern Iraq

17. UNHCR considers that the gradual improvements in the situation in northern Iraq have acquired a sufficiently stable character to mitigate the Office's strong concerns over the return of rejected cases. The Office has continued to express until recently its objection to this, in the interests of caution, and while it was still in the process of undertaking a thorough assessment of the situation. However, UNHCR would not object to the return to their places of origin in northern Iraq of asylum-seekers originating therefrom, who have been found through fair and efficient procedures not to be in need of international protection.

18. UNHCR would also not object to the return to northern Iraq of asylum-seekers originating from Iraqi Government-controlled areas, who have been found through acceptable and reliable procedures not to be in need of international protection, and who have sufficient family, community/or political links in the North that would normally provide the possibility for a smooth integration.

19. The Office will continue to monitor and evaluate the situation and may reconsider this position, should developments so dictate.

14 June 1999
UNHCR, Geneva

NAV 2000/80
Rechtbank 's-Gravenhage (Rechtseenheidskamer)
(mrs. A.C.J. van Dooijeweert, M.A.A. Mondt-Schouten,
A. Stehouwer)
20 maart 2000
AWB 99/11805

[Irak; binnenlands vestigingsalternatief]

Onder welke omstandigheden kan Noord-Irak een vestigingsalternatief zijn voor (afgewezen) asielzoekers uit Centraal-Irak? Op 13 september 1999 had de Rechtseenheidskamer hierover reeds uitspraak gedaan in het kader van de intrekking van het vvtv-beleid voor alle Irakezen. Justitie legde zich echter niet neer bij het UNHCR-standpunt dat de REK volgde. In de praktijk werd daarom – voor de vtv-humanitair – slechts getoetst aan factoren als leeftijd en gezondheid. De REK volgt de staatssecretaris hierin echter niet.

De rechtbank neemt in aanmerking, dat de eisen die binnen het leerstuk van het binnenlands vestigingsalternatief worden gesteld aan de kwaliteit van het alternatief voor vluchtelingen, voortkomen uit de gedachte dat daaraan moet zijn voldaan om een menswaardig bestaan te verzekeren.

De rechtbank stelt vast dat uit de brieven van de UNHCR van 11 december 1998 en 14 juni 1999 volgt dat een asielzoeker uit Centraal-Irak slechts dan geacht kan worden een binnenlands vestigingsalternatief in Noord-Irak te hebben als hij daar familie-, gemeenschaps- of politieke banden heeft. De UNHCR heeft, naar de rechtbank aanneemt, zo een concretisering gegeven van de maatstaf (voor de kwaliteit van het vestigingsalternatief) met het oog op de specifieke kenmerken van de Iraakse samenleving.

Ook hecht de rechtbank geen overwegende betekenis aan de omstandigheid dat de internationale hulporganisaties bij hervestiging in Noord-Irak soms steun kunnen bieden. Zij komt tot dit oordeel omdat uit een brief van Buitenlandse Zaken van 12 januari 2000 onvoldoende is af te leiden dat de toegang tot essentiële basisvoorzieningen voor iedereen is gewaarborgd.

Beroepgegrond.

A, eiser,
 gemachtigde: mr. J. Teigeler,
 tegen:
 de staatssecretaris van Justitie, verweerder,
 gemachtigde: mr. A.W. van Leeuwen

1 Ontstaan en loop van het geding

¹ Eiser, geboren op (...) 1976, bezit de Iraakse nationaliteit. Hij verblijft sedert 17 november 1997 als vreemdeling in de zin van de Vreemdelingenwet (Vw) in Nederland. Op 26 november 1997 heeft hij een aanvraag ingediend om toelating als vluchteling en om verlening van een vergunning tot verblijf wegens klemmende redenen van humanitaire aard. Hierop is door verweerder op 22 juli 1998 afwijzend

- beslist onder gelijktijdige verlening van een voorwaardelijke vergunning tot verblijf (vvtv) met ingang van 26 november 1997 en geldig tot 26 november 1998. De aanvraag om toelating als vluchteling is niet ingewilligd wegens de niet-ontvankelijkheid ervan. Eiser heeft tegen de afwijzing van zijn aanvragen een bezwaarschrift ingediend. Op 9 februari 1999 heeft eiser een aanvraag ingediend om verlenging van de geldigheidsduur van de aan hem verleende vvtv. Verweerder heeft op 16 april 1999 het bezwaar ongegrond verklaard. Bij deze beschikking heeft verweerder tevens eisers aanvraag om verlenging van de geldigheidsduur van de eerder aan hem verleende vvtv afgewezen.
- 2 Op 14 mei 1999 heeft eiser tegen deze beschikking beroep ingesteld bij de rechtbank voor zover het betreft de gehandhaafde weigering van toelating en heeft hij een bezwaarschrift ingediend bij verweerder voor zover het betreft de weigering van de verlenging van de geldigheidsduur van de eerder aan eiser verleende vvtv. Aangezien aan het beroep en het bezwaar schorsende werking is onthouden, heeft eiser tevens een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend. Op 30 november 1999 heeft de openbare behandeling van het beroep plaatsgevonden. Het aan de bezwaarprocedure connexe verzoek om een voorlopige voorziening is daarmee gevoegd behandeld.
 - 3 Bij uitspraak van 10 december 1999 heeft de rechtbank het beroep ongegrond verklaard voor zover het betreft de gehandhaafde weigering om eiser toe te laten als vluchteling en hem een vergunning tot verblijf te verlenen op grond van dreigende schending van artikel 3 EVRM. Voor zover het betreft de gehandhaafde weigering om eiser in het bezit te stellen van een vergunning tot verblijf wegens klemmende redenen van humanitaire aard heeft de rechtbank het onderzoek met toepassing van artikel 8:68, eerste lid, Awb, heropend en de behandeling van het beroep verwezen naar de meervoudige kamer van deze rechtbank. De rechtbank heeft verweerder verzocht binnen zes weken na de datum van verzending van de uitspraak antwoord te geven op de daarin aan hem gestelde vragen.
 - 4 De behandeling van het beroep is vervolgens verwezen naar de Rechtseenheidskamer Vreemdelingenzaken (REK).
 - 5 Bij faxbericht van 14 januari 2000 heeft de gemachtigde van verweerder onder meer de in de uitspraak van 10 december 1999 gestelde vragen beantwoord. Bij faxbericht van 17 januari 2000 heeft de gemachtigde van verweerder een brief van het ministerie van Buitenlandse Zaken van 12 januari 2000 overgelegd. Bij faxbericht van 20 januari 2000 heeft de gemachtigde van eiser gereageerd op de faxberichten van de gemachtigde van verweerder van 14 januari 2000 en 17 januari 2000.
 - 6 De openbare behandeling van het beroep heeft plaatsgevonden op 24 januari 2000. Eiser is aldaar in persoon verschenen, bijgestaan door zijn gemachtigde. Verweerder heeft zich doen vertegenwoordigen door zijn gemachtigde. Tevens was ter zitting aanwezig de heer M. Chbab als tolk. Het beroep is ter zitting gevoegd behandeld met de beroepen met kenmerk AWB 99/11794 VRWET en AWB 99/11807 VRWET.
- ## II Overwegingen
- 1 Aan de orde is de vraag of het bestreden besluit in rechte stand kan houden.
 - 2 Eiser heeft aan het beroep ten grondslag gelegd dat hij in aanmerking komt voor toelating als vluchteling dan wel voor een vergunning tot verblijf.
 - 3 Verweerder heeft zich op het standpunt gesteld dat eiser niet voor toelating in Nederland in aanmerking komt.
 - 4 Bij uitspraak van 10 december 1999 heeft de rechtbank het beroep, voor zover dat betreft de gehandhaafde weigering om eiser toe te laten als vluchteling en hem een vergunning tot verblijf te verlenen op grond van dreigende schending van artikel 3 EVRM, ongegrond verklaard. In geschil is derhalve nog de gehandhaafde weigering om eiser in het bezit te stellen van een vergunning tot verblijf wegens (overige) klemmende redenen van humanitaire aard.
 - 5 Bij uitspraken van 13 september 1999 heeft de REK ten aanzien van het gewijzigde beleid, betreffende de verlening van een vvtv aan Iraakse asielzoekers, geoordeeld dat verweerder in redelijkheid tot het oordeel heeft kunnen komen dat per 20 november 1998 (de datum van de beleidswijziging, aangekondigd in de brief van de staatssecretaris van Justitie van 20 november 1998, met kenmerk TK 1998-1999, 19637, nr. 395) de algehele situatie in Noord-Irak niet zodanig is dat gedwongen verwijdering van afgewezen Iraakse asielzoekers naar Noord-Irak van bijzondere hardheid zou zijn in verband met de algehele situatie aldaar. De REK heeft in die uitspraken verweerders standpunt, dat Noord-Irak voor bepaalde groepen Irakezen kan gelden als binnenlands vestigingsalternatief, geaccepteerd.
 - 6 Blijkens de toelichting op de beleidswijziging van 20 november 1998 gaat verweerder ervan uit dat gedwongen verwijdering van vreemdelingen naar Centraal-Irak nog immer van onevenredige hardheid is in verband met de algehele situatie aldaar. Als gevolg van voornoemde beleidswijziging zal aan asielzoekers, van wie op grond van 'individuele feiten en omstandigheden' niet kan worden gevergd dat zij zich in Noord-Irak vestigen, een vergunning tot verblijf zonder beperkingen worden verleend. Zoals de rechtbank in haar uitspraak van 10 december 1999 heeft overwogen, brengt voornoemde beleidswijziging, gelet op de toelichting die daarop in die procedure is gegeven, mee dat bij de vraag of aan de betrokkene een vergunning tot verblijf zonder beperkingen moet worden verleend, aan de orde komt of 'individuele feiten en omstandigheden' er aan in de weg staan dat hij zich in Noord-Irak vestigt. Deze vraag staat in dit beroep centraal.
 - 7 Eiser heeft te dien aanzien gesteld dat hij in aanmerking komt voor een vergunning tot verblijf nu 'individuele feiten en omstandigheden' er aan in de weg staan dat hij zich in Noord-Irak vestigt. Eiser heeft daartoe onder meer aangevoerd dat hij in etnisch opzicht van Arabische afkomst is en geen familie-, gemeenschaps- of politieke ban-

den heeft in Noord-Irak. Hij vreest, zakelijk weergegeven, vroeg of laat, al dan niet via de Koerdische autoriteiten in Noord-Irak in handen van het Irakese bewind te zullen vallen. Verweerder heeft bij de uitvoering van de individuele toets jegens eiser ten onrechte niet de criteria gehanteerd die de UNHCR in haar brieven van 11 december 1998 en 14 juni 1999 heeft genoemd. Het standpunt van verweerder sluit niet aan bij de inhoud van de uitspraken van de REK van 13 september 1999, waarin met betrekking tot de vraag of er sprake is van een binnenlands vestigingsalternatief in Noord-Irak wordt aangesloten bij het UNHCR-standpunt, inhoudende dat slechts indien een afgewezen, uit Centraal-Irak afkomstige asielzoeker familie-, gemeenschaps- of politieke banden heeft met Noord-Irak, een binnenlands vestigingsalternatief voor hem kan gelden. In zijn brief van 20 januari 2000 heeft de gemachtigde van eiser onder meer gesteld dat een motivering waarom verweerder een binnenlands vestigingsalternatief voor Arabieren afkomstig uit Centraal-Irak in Noord-Irak reëel acht, ontbreekt. Uit de inhoud van de brief van het ministerie van Buitenlandse Zaken van 12 januari 2000 kan niet worden afgeleid dat in Noord-Irak in beginsel geen noodsituatie dreigt voor Arabieren afkomstig uit Centraal-Irak.

8 Verweerder hanteert – blijkens de inhoud van het verweerschrift – als richtlijn dat slechts dan van een vreemdeling afkomstig uit Centraal-Irak niet kan worden verwacht dat hij zich vestigt in Noord-Irak, indien sprake is van een slechte gezondheidssituatie en een hoge leeftijd, terwijl de vreemdeling geen bijzondere banden heeft met Noord-Irak. Verweerder hanteert hiermee een andere maatstaf dan die, welke is weergegeven in de brieven van de UNHCR van 11 december 1998 en 14 juni 1999, waaruit blijkt dat de UNHCR een binnenlands vestigingsalternatief voor een afgewezen, uit Centraal-Irak afkomstige asielzoeker slechts aanwezig acht indien deze familie-, gemeenschaps- of politieke banden heeft met Noord-Irak. Verweerder heeft in dit verband opgemerkt dat tijdens het debat op 17 december 1998 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de vorengenoemde beleidswijziging van 20 november 1998 een motie van het Tweede-Kamerlid De Wit, waarin de regering werd verzocht haar standpunt met betrekking tot het binnenlands vluchtalternatief voor Iraakse asielzoekers aan te vullen met het standpunt van de UNHCR in deze, is verworpen. Verweerder heeft daarmee expliciet afstand genomen van dit aspect van de UNHCR-zienswijze. Voorts heeft verweerder betoogd dat de criteria die de UNHCR noemt voor het aannemen van een binnenlands vestigingsalternatief slechts moeten worden beschouwd als aandachtspunten. Uit de ambtsberichten van 31 maart 1998 en 13 november 1998 leidt verweerder af dat Noord-Irak in het algemeen ook als vestigingsalternatief kan gelden voor Centraal-Iraakse die geen banden hebben met Noord-Irak. Slechts in uitzonderingsgevallen, waarin de vreemdeling aannemelijk kan maken dat voor hem – in zijn specifieke geval – aldaar een noodsituatie zou dreigen, zal in het verblijf van de vreemdeling worden berust.

In de uitspraak van de rechtbank in deze zaak van 10 december 1999 zijn aan verweerder de volgende vragen gesteld:

(1) *Kunt u aangeven welke feitelijke informatie ten grondslag ligt aan uw standpunt dat Irakese asielzoekers afkomstig uit Centraal-Irak en niet behorend tot de Koerdische bevolkingsgroep, zich staande kunnen houden in Noord-Irak, zulks in het licht van het gestelde in de notitie van de UNHCR van 14 juni 1999 (gehecht aan de brief van de UNHCR aan de Rechtseenheidskamer Vreemdelingenzaken van deze rechtbank van 15 juni 1999)? De rechtbank wijst in dit verband met name op paragraaf 1.1, punt 7 en 10 en paragraaf 2.2, punt 18 van de notitie.*

(2) *Kunt u toelichten waarom u bij de beantwoording van de vraag of een asielzoeker als bedoeld in vraag 1 een vestigingsalternatief heeft in Noord-Irak, uitsluitend factoren als de leeftijd en de gezondheidssituatie in beschouwing neemt? De rechtbank verzoekt u nader te motiveren waarom u zich – anders dan de UNHCR doet in haar Position Paper van 9 februari 1999 – beperkt tot de eerdergenoemde twee factoren.*

9 Bij faxbericht van 14 januari 2000 heeft de gemachtigde van verweerder bovengenoemde vragen als volgt beantwoord:

(1) *De staatssecretaris heeft in zijn brief van 20 november 1998 aangegeven het vvtv-beleid ten aanzien van Iraakse asielzoekers (ook diegenen die afkomstig zijn uit Centraal-Irak, zonder banden met Noord-Irak) te beëindigen. De staatssecretaris heeft dat standpunt gebaseerd op de ambtsberichten van de minister van Buitenlandse Zaken van 31 maart 1998 en 13 november 1998.*

(2) *Op blz. 4 onder punt d in de als bijlage 1 overgelegde pleitnotitie wordt ingegaan op de rol van het UNHCR-standpunt. Ik verwijs naar die passages.*

De passages waarnaar wordt verwezen luiden als volgt:

In de (...) vvtv-indicatorenbrief heeft de toenmalige staatssecretaris van Justitie (...) aangegeven bij de invulling van haar beleidsvrijheid de informatie en standpunten van internationale organisaties mee te wegen. Daarbij is opgemerkt dat de activiteiten en standpunten van de UNHCR een 'goede graadmeter' zijn.

De staatssecretaris van Justitie heeft daarmee niet willen zeggen dat het vvtv-beleid altijd volkomen in overeenstemming moet zijn met de UNHCR-standpunten. Ik wijs er in dit verband op dat (het) bij het vvtv-beleid niet gaat om de uitleg van begrippen uit het Vluchtelingenverdrag en dat artikel 35 Vluchtelingenverdrag dus geen rol speelt (zelfs in het kader van het Vluchtelingenverdrag zijn UNHCR-standpunten overigens niet (volkenrechtelijk) bindend).

Het vvtv-beleid is nationaal beleid. De toenmalige staatssecretaris van Justitie heeft in de zojuist bedoelde passage in de vvtv-indicatorennotitie terecht willen aangeven bij de invulling van dat nationale beleid acht te slaan op de UNHCR-standpunten. Zij heeft zich echter niet willen binden aan die standpunten.

10 Op 21 mei 1999 heeft het Deutsches Orient Institut (DOI)

een rapport uitgebracht waarin onder meer wordt vermeld dat Noord-Irak voor Koerden en Arabieren, afkomstig uit Centraal-Irak, slechts kan gelden als binnenlands vestigingsalternatief indien zij aldaar beschikken over familie- of 'klientelistische' of andere (uitstekende) banden.

- 11 Uit de brief van 12 januari 2000 van het ministerie van Buitenlandse Zaken volgt dat de sociaal-economische omstandigheden in Noord-Irak zich in de loop van 1999 naar verhouding gunstig hebben ontwikkeld.

Ten aanzien van de positie van ontheemden in Noord-Irak wordt in genoemde brief onder meer vermeld:

In Noord-Irak hebben zich in het verleden personen vanuit Centraal-Irak gevestigd. Ook is er een groep ontheemden die zich binnen Noord-Irak heeft hergevestigd. Van beide groepen 'internally displaced persons' (idp's) kan slechts een klein deel zonder problemen zelfstandig integreren in de Noord-Iraakse samenleving. Voor veel ontheemden verloopt de sociale en economische integratie moeizaam; zij zijn aangewezen op ondersteuning door de lokale autoriteiten, ngo's en vn-organisaties.

Een deel van de ontheemden kan echter ook een beroep doen op familieleden en stamgenoten in de noordelijke enclave. De in Noord-Irak traditioneel sterke familierelaties en tribale banden maken dat personen uit Centraal-Irak die erover beschikken, in veel gevallen kunnen rekenen op ondersteuning en opvang door familie of stam. Gezien de samenstelling van de bevolking in Noord-Irak kan in het algemeen worden gesteld dat bijvoorbeeld Koerden, Turkmensen, Yeziden en Assyrische en Chaldeeuwse christenen uit Centraal-Irak naar verhouding vaak over banden in Noord-Irak beschikken. Voor sunnitische en sjii'tische Arabieren (ook Moerasarabieren) en Sabeeën is dit in het algemeen veel minder of niet het geval. Naast de reeds genoemde aspecten spelen ook factoren als persoonlijke relaties, politieke connecties en religieuze banden een rol. Andere relevante factoren voor de integratie in Noord-Irak kunnen onder meer zijn gezondheid, gezinssamenstelling, leeftijd, beroepskennis en -vaardigheden, financiële draagkracht, eerder verblijf in Noord-Irak e.d.

- 12 De rechtbank oordeelt als volgt. De in rechtsoverweging 8 bedoelde maatstaf overschrijdt naar het oordeel van de rechtbank de grenzen van een redelijke beleidsbepaling. Daartoe is het volgende redengevend.
- 13 De rechtbank stelt voorop dat zij, met verweerder, onvoldoende aanleiding ziet om in het kader van de beoordeling van het onderhavige beroep inhoudelijk onderscheid te maken tussen het binnenlands vluchtalternatief, het binnenlands beschermingsalternatief en het binnenlands vestigingsalternatief. Wanneer in het navolgende toch (uitsluitend) van het binnenlands vestigingsalternatief zal worden gesproken vindt die keuze voornamelijk zijn rechtvaardiging in de behoefte aan eenvormigheid.
- 14 De rechtbank is van oordeel dat geen sprake is van een beleid dat de marginale toetsing kan doorstaan indien een vreemdeling – zoals in casu door verweerder wordt voorgestaan – slechts dan op grond van klemmende redenen

van humanitaire aard voor een vergunning tot verblijf in aanmerking komt als voor hem, bij vestiging in een door verweerder als binnenlands vestigingsalternatief aangemerkt gebied, op grond van diens slechte gezondheid en hoge leeftijd een noodsituatie dreigt. Verweerder kan worden toegegeven dat hem, in het algemeen gesproken, een grotere beleidsvrijheid toekomt ten aanzien van vreemdelingen (zoals eiser) ten aanzien van wie is vastgesteld dat zij geen vluchteling zijn (en evenmin voor titelverlening in aanmerking komen op grond van dreigende schending van het bepaalde in artikel 3 EVRM), dan ten aanzien van vreemdelingen ten opzichte van wie in zoverre nog niets is vastgesteld. Gegeven de omstandigheid dat verweerder binnen de grenzen van zijn discretionaire bevoegdheid is gekomen tot de vaststelling dat (ook) de eerst genoemden bescherming behoeven, ziet de rechtbank echter niet in op grond waarvan het verweerder zou vrijstaan om aan de kwaliteit van het vestigingsalternatief ten aanzien van die groep minder eisen te stellen dan ten aanzien van laatstgenoemden. De rechtbank neemt hierbij in aanmerking dat de eisen die binnen het leerstuk van het binnenlands vestigingsalternatief worden gesteld ten aanzien van de kwaliteit van het alternatief voor vluchtelingen uitvloeisel zijn van de gedachte dat daaraan minimaal moet zijn voldaan met het oog op de verzekering van een menswaardig bestaan. Die maatstaf is in de context van de wettelijke regeling van de exceptie 'land van eerder verblijf' (artikel 15c, eerste lid, aanhef en onder c Vw) in hoofdstuk B7/8.2.2 van de Vreemdelingencirculaire 1994 neergelegd in de formulering dat de betrokken asielzoeker naar het oordeel van de minister in dat land verbleef of had kunnen verblijven onder ter plaatse niet als abnormaal aan te merken omstandigheden, maar heeft ook buiten die context normerende betekenis. De rechtbank wijst er in dit verband op dat verweerder zich blijkens de vtv-indicatorennotitie van 18 december 1997 op het standpunt stelt dat bij de bepaling of in een concreet geval sprake is van een binnenlands vestigingsalternatief de internationale ontwikkelingen met betrekking tot het binnenlands vluchtalternatief en 'internally displaced persons' richtinggevend zijn. Waar verweerder dit in die notitie vooraf laat gaan door de opmerking dat *ten volle* rekening wordt gehouden met de mogelijkheid van een binnenlands beschermingsalternatief zal verweerder in redelijkheid ook *ten volle* rekening moeten houden met de beperkingen die daaraan rechtens worden gesteld.

- 15 De rechtbank stelt vast dat uit de brieven van de UNHCR d.d. 11 december 1998 en 14 juni 1999 volgt dat een uit Centraal-Irak afkomstige (afgewezen) asielzoeker (zoals eiser) slechts dan geacht kan worden een binnenlands vestigingsalternatief in Noord-Irak te hebben als hij aldaar familie-, gemeenschaps- of politieke banden heeft. De UNHCR heeft, naar de rechtbank aanneemt, aldus een concretisering gegeven van de hiervoor in rechtsoverweging 14 bedoelde maatstaf met het oog op de specifieke kenmerken van de Iraakse samenleving. De rechtbank merkt

- voorts op dat de noodzaak van het stellen van deze eis niet alleen wordt ondersteund door het in rechtsoverweging 10 genoemde bericht van het DOI, maar ook door de berichtgeving van de minister van Buitenlandse Zaken. Uit de brief van die minister van 12 januari 2000 kan de rechtbank immers niet anders concluderen dan dat slechts dat deel van de uit Centraal-Irak afkomstige ontheemden zelfstandig kan integreren, dat aldaar over banden beschikt. Blijkens de in die brief gegeven toelichting komen de hier bedoelde banden in grote mate overeen met de door de UNHCR genoemde aandachtspunten. De rechtbank merkt hierbij op dat zij, gelet op de context waarin in deze brief het woord 'integreren' is gebruikt, in dit kader aan dat woord geen andere betekenis toekent dan 'vestigen'. Ook hecht de rechtbank geen overwegende betekenis aan de omstandigheid dat de internationale hulporganisaties bij (een poging tot) hervestiging in Noord-Irak in sommige opzichten steun kunnen bieden. Zij komt tot dit oordeel omdat uit de genoemde brief – die overigens een 'schets' betreft van 'een aantal sociaal-economische ontwikkelingen in Noord-Irak' en niet de status van een ambtsbericht heeft – onvoldoende is af te leiden dat, zelfs als die steun mede in aanmerking wordt genomen, de toegang tot essentieel te achten basisvoorzieningen voor eenieder is gewaarborgd.
- 16 Uit het voorgaande volgt dat verweerder in casu een onjuiste maatstaf heeft aangelegd, en als gevolg daarvan tot een onjuiste beslissing is gekomen.
- 17 Wanneer, in het licht van de UNHCR-aandachtspunten, kan worden gesproken van voldoende banden met Noord-Irak is uiteraard afhankelijk van de omstandigheden van ieder individueel geval. Alvorens te beslissen of de uit Centraal-Irak afkomstige vreemdeling – gegeven het door verweerder gevoerde beleid – al dan niet een vergunning tot verblijf op grond van klemmende redenen van humanitaire aard toekomt, zal verweerder dan ook, onder meer op grond van de door de vreemdeling verschaft (of alsnog te verschaffen) gegevens, onder ogen moeten zien wat de feitelijke mogelijkheden voor de betrokkene zijn om op korte en middellange termijn in Noord-Irak een bestaan te vinden waarbij hem de daadwerkelijke toegang tot de hierboven genoemde basisvoorzieningen is verzekerd.
- 18 Eiser is afkomstig uit Centraal-Irak en heeft daar tot zijn vertrek naar Nederland gewoond. Niet is gebleken dat eiser, die in etnisch opzicht van Arabische afkomst is, in Noord-Irak beschikt over familie-, politieke of gemeenschapsbanden. Verweerder kon er daarom niet van uitgaan dat hij zich in Noord-Irak zal kunnen vestigen. Niet gebleken is dat verweerder onderzocht heeft of Noord-Irak voor eiser, met name in het licht van de aandachtspunten die de UNHCR in dit verband noemt in onder meer de brief van 14 juni 1999, kan gelden als binnenlands vestigingsalternatief. Verweerder heeft derhalve in de bestreden beschikking onvoldoende gemotiveerd waarom in het onderhavige geval geen sprake is van 'individuele feiten of omstandigheden' die er aan in de weg staan dat eiser zich in Noord-Irak vestigt.
- 19 Gelet op het hiervoor overwogene is de rechtbank van oordeel dat het bestreden besluit niet in stand kan blijven voor zover het betreft de handhaving van de weigering van een vergunning tot verblijf wegens klemmende redenen van humanitaire aard. In zoverre is het beroep dan ook gegrond en dient het bestreden besluit te worden vernietigd.
- 20 De rechtbank ziet in dit geval aanleiding verweerder met toepassing van artikel 8:75, eerste lid, Awb te veroordelen in de door eiser ter zake van het beroep gemaakte proceskosten. Deze kosten zijn op de voet van het bepaalde in het Besluit proceskosten bestuursrecht vastgesteld op f 1775,- (1 punt voor het beroepschrift; 1 punt voor het verschijnen ter zitting op 30 november 1999; 0,5 punt voor het verschijnen ter zitting op 24 januari 2000; waarde per punt f 710,- en wegingsfactor 1). Aangezien ten behoeve van eiser een toevoeging is verleend krachtens de Wet op de rechtsbijstand dient ingevolge artikel 8:75, tweede lid, Awb de betaling aan de griffier te geschieden. 1
- 21 De rechtbank wijst met toepassing van artikel 8:74, eerste lid, Awb de Staat der Nederlanden aan als rechtspersoon die aan eiser het betaalde griffierecht ad f 50,- dient te vergoeden.

11 Beslissing

De arrondissementsrechtbank 's-Gravenhage, recht doende:

- 1 verklaart het beroep gegrond voor zover het is gericht tegen de gehandhaafde weigering van een vergunning tot verblijf;
- 2 vernietigt het bestreden besluit in zoverre;
- 3 bepaalt dat verweerder een nieuw besluit neemt met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen;
- 4 veroordeelt verweerder in de door eiser ter zake van het beroep gemaakte proceskosten ad f 1775,-, onder aanwijzing van de Staat der Nederlanden als rechtspersoon die deze kosten dient te vergoeden en aan de griffier dient te betalen;
- 5 wijst de Staat der Nederlanden aan als rechtspersoon ter vergoeding van het door eiser ten behoeve van het beroep betaalde griffierecht ad f 50,-.

Vergaderjaar 2000–2001

19 637**Vluchtelingenbeleid****Nr. 589****BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juni 2001

In deze brief informeer ik u over de beleidsontwikkeling op het gebied van het landgebonden asielbeleid. Naar aanleiding van het verschijnen van een aantal ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken, wil ik hierbij ingaan op de gevolgen die ik voor het toelatings- en terugkeerbeleid wil verbinden aan de volgende ambtsberichten:

1. Angola, dd 26 juni 2000 en van 4 mei 2001;
2. Sierra Leone, dd 3 oktober 2000;
3. Noordelijke Kaukasus, dd 30 maart 2001;
4. Democratische Republiek Congo, dd 8 november 2000;
5. Centraal-Irak, dd 9 april 2001;
6. Noord-Irak, dd 11 april 2001.

Alle genoemde ambtsberichten zijn als bijlage bijgevoegd¹.

Gelet op de toezegging in de brief van 4 november 1998 aan uw Kamer (TK 1998–1999, 19 637, nr. 389) zal ik teneinde onomkeerbare stappen te voorkomen, de uitzettingen als gevolg van het nieuwe beleid neergelegd in deze brief opschorten tot na overleg met uw Kamer.

In het algemeen wil ik, voor wat betreft het standpunt van UNHCR inzake terugkeer van afgewezen asielzoekers, het volgende opmerken. Het is om tot een goede weging te komen van het standpunt van UNHCR inzake terugkeer van afgewezen asielzoekers, van belang om inzicht te hebben in de criteria die UNHCR hanteert ter onderbouwing. De gehanteerde criteria komen in de nu aan de orde zijnde Position Papers en geformuleerde standpunten niet altijd even duidelijk naar voren. Derhalve blijkt niet altijd duidelijk of de informatie of standpunten expliciet protectie gerelateerd zijn of met name zien op de humanitaire omstandigheden in een land. Dit onderscheid van protectie versus humanitair is van groot belang ten aanzien van bijvoorbeeld de vraag of een beleid van categoriale bescherming geïndiceerd is. Vanwege de specifieke nationale beleidsoverwegingen, zal ik bij ieder land aangeven op welke wijze ik het standpunt van

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

UNHCR met betrekking tot de terugkeer mogelijkheden zal meewegen in mijn beoordeling.

Angola

Sedert 28 augustus 1998 geldt een uitstel van vertrek beleid voor afgewezen asielzoekers afkomstig uit Angola. Op basis van de ambtsberichten van 26 juni 2000 en van 4 mei 2001 van de Minister van Buitenlandse Zaken kom ik tot de conclusie dat het uitstel van vertrek beleid kan worden beëindigd. De terugkeer van afgewezen asielzoekers naar Angola kan derhalve weer ter hand genomen worden.

Het ligt niet voor de hand om een besluit- en vertrekmoratorium te overwegen (artikel 43 en 45 Vreemdelingenwet 2000) voor Angola. Het besluit- en vertrekmoratorium is termijn gebonden en kan worden ingesteld voor ten hoogste één jaar. Gezien de lange periode van burgeroorlog in Angola en de lange periode dat er reeds uitstel van vertrek beleid is gevoerd, valt de situatie in Angola niet onder hetgeen is gesteld in artikel 43 en 45 Vreemdelingenwet 2000 voor wat betreft het besluit- en vertrekmoratorium. Er is met betrekking tot Angola geen sprake van een overbrugging van een korte periode van onzekerheid over de situatie in het land van herkomst, noch is er sprake van onzekerheid over een bepaalde situatie van korte duur, noch is er sprake van een massale instroom die niet in redelijkheid binnen de normale beslistermijn kan worden afgehandeld. Het instellen van een besluit- en vertrekmoratorium is hier dus niet een geëigend beleid.

De situatie in Angola blijft zorgwekkend. Uit het ambtsbericht van 4 mei 2001 blijkt echter dat een verbetering is waar te nemen, zowel op het gebied van de algemene veiligheidssituatie als op het gebied van de mensenrechtensituatie.

Sinds 1999 heeft het regeringsleger een conventioneel militair overwicht op UNITA en het leger heeft in de afgelopen tijd dit overwicht verder geconsolideerd. De algemene veiligheidssituatie in Angola is hierdoor langzaam aan het verbeteren. Het regeringsleger heeft toegang tot het gehele grondgebied van Angola. Echter de UNITA-groepen zijn overgegaan tot guerrillatactiek, waartegen het regeringsleger niet altijd de nodige bescherming kan bieden. Deze situatie is niet van een dusdanige aard dat deze zou leiden tot de conclusie dat het voeren van een beleid van categoriale bescherming zoals bedoeld in artikel 29, eerste lid aanhef en onder d, Vreemdelingenwet 2000 geïndiceerd is. Hierbij is van belang dat de mate waarin het geweld voorkomt en de mate van geografische spreiding als zodanig niet leiden tot de conclusie dat er sprake is van een categoriaal gevaar waarvoor categoriale bescherming geboden moet worden. In het relatief veilig gebied is de veiligheidssituatie stabiel, in de overgangsgebieden komen incidentele UNITA acties voor van beperkte omvang. In de relatief onveilige gebieden varieert en fluctueert de mate van veiligheid. Overigens heeft de regering ook hier een conventioneel overwicht.

Eveneens is er een algemene positieve ontwikkeling gaande in Angola. De aangenomen en daadwerkelijk uitgevoerde amnestiewet is een indicatie van deze positieve ontwikkeling. Tevens is er van de kant van de regering groeiende aandacht voor de mensenrechtensituatie. Er is een opening voor het meer open functioneren van NGO's en er is verbetering opgetreden in de houding van de overheid ten opzichte van de media.

De humanitaire situatie is nog steeds zorgwekkend. Er is sprake van een proces van geleidelijke verbetering waarbij het echter nog jaren kan duren

ming ten aanzien van deze groep geïndiceerd. De situatie in het door de rebellen gecontroleerd gebied (inclusief Noord- en Zuid-Kivu) is zorgwekkend en in het algemeen verder verslechterd. Dit zou mogelijk wel tot het oordeel kunnen leiden dat voor wat betreft het gebied onder de controle van de rebellen, een beleid van categoriale bescherming, in de zin van artikel 29, eerste lid aanhef en onder d, Vreemdelingenwet 2000, geïndiceerd is. Echter in het algemeen kan men zich aan de geweldsituatie onttrekken door in het gebied gecontroleerd door de regering te verblijven. Hierbij wordt opgemerkt dat er geen aanwijzingen zijn dat in het gehele gebied onder controle van de regering, naar plaatselijke maatstaven gemeten, een humanitaire noodsituatie zou bestaan, dat wil zeggen dat er in zijn algemeenheid, een categoriaal risico voor lijf en leden bestaat ten gevolge van de algemene humanitaire situatie. De terugkeer van afgewezen asielzoekers naar dit gebied is dan ook niet van een bijzondere hardheid.

Instroom

1999	252
2000	539
Januari 2001	53
Februari 2001	38
Maart 2001	42

Irak

Bij brief aan uw Kamer van 20 november 1998 (Tweede Kamer, 1998–1999, 19 637, nr. 395) is bericht dat voortzetting van het vvtv-beleid voor Irak niet langer geïndiceerd is. In de brief van 13 juli 2000 is aan uw Kamer vervolgens het standpunt naar aanleiding van de REK-uitspraken (van 13 september 1999 en 20 maart 2000) en het ambtsbericht van 12 april 2000 kenbaar gemaakt. Naar aanleiding van de nieuw uitgebrachte ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken inzake Centraal-Irak van 9 april 2001 en Noord-Irak van 11 april 2001 zal hieronder nogmaals uitvoerig worden ingegaan en worden gemotiveerd waarom het huidige beleid inzake Noord-Irak en Centraal-Irak wordt voortgezet.

Noord-Irak is onttrokken aan het centrale gezag in Bagdad. De algemene veiligheidssituatie in Noord-Irak is stabiel. Ofschoon zich lokaal aanslagen en onregelmatigheden voordeden, vormden deze geen ernstige bedreiging voor de stabiliteit in de regio als geheel. De KDP en de PUK oefenen sinds 1991 de feitelijke macht uit in Noord-Irak. De verhouding tussen deze twee partijen is sedert 1998 verbeterd en recentelijk is er overeenstemming bereikt over belangrijke geschilpunten zoals inkomsten- en machtsverdeling. Er is vrij verkeer tussen de door de beide partijen gecontroleerde gebieden. Er zijn geen aanwijzingen voor een substantiële toename van de dreiging van de zijde van het regime in Bagdad. De aanwezigheid van vele internationale organisaties heeft een positieve uitwerking op de mensenrechtensituatie. Er bestaat vrijheid van godsdienst en de situatie in de gevangenen is de laatste jaren verbeterd. De aanwezigheid van de PKK (Koerdische Arbeiders Partij uit Turkije) in Noord-Irak is in de loop van 1999 afgenomen. In de afgelopen periode zijn de aanwezigheid en de activiteiten van de PKK-strijders in Noord-Irak opnieuw verder teruggedrongen.

Gezien de relatief veilige situatie in Noord-Irak concludeer ik dat het beleid inzake terugkeer van afgewezen asielzoekers afkomstig uit Noord-Irak geen wijziging behoeft.

De in Centraal-Irak voorkomende uitzonderlijke mate van willekeur van de mensenrechtenschendingen en de mate waarin deze schendingen voorkomen zijn van dien aard, dat deze elementen mogelijk wel tot het oordeel zouden kunnen leiden dat een beleid van categoriale bescherming, in de zin van artikel 29, eerste lid aanhef en onder d, Vreemdelingenwet 2000, geïndiceerd is voor asielzoekers afkomstig uit Centraal-Irak. Echter de specifieke situatie in Irak is momenteel zodanig dat in zijn algemeenheid de mogelijkheid bestaat om zich te onttrekken aan deze geweldsituatie in Centraal-Irak door in Noord-Irak te verblijven.

Allereerst is het van belang, geheel in de lijn met de Notitie over het beleid van categoriale bescherming, om te stellen dat er inhoudelijk onderscheid gemaakt dient te worden tussen het binnenlands vluchtalternatief en het binnenlands verblijfsalternatief. Zoals in genoemde Notitie over het beleid van categoriale bescherming is gesteld, zal in het kader van het beleid van categoriale bescherming in het vervolg de term «binnenlands verblijfsalternatief» worden gebruikt.

In het kader van de beoordeling van het vluchtelingschap wordt op grond van individuele feiten en omstandigheden beoordeeld of sprake is van een binnenlands vluchtalternatief. De vraag of in bepaalde gevallen een binnenlands vluchtalternatief kan worden aangenomen wordt beheerst door het Vluchtelingenverdrag en dus door het internationale recht. Dat bij de toepassing van het binnenlands vluchtalternatief bij asielzoekers afkomstig uit Irak, gewicht wordt toegekend aan de internationale ontwikkelingen met betrekking tot het leerstuk en het standpunt van de UNHCR in deze ligt – ook gezien artikel 35 Vluchtelingenverdrag – voor de hand. Bij de vraag of er een vluchtalternatief aanwezig is, spelen individuele specifiek op de persoon gerichte overwegingen een rol. Gelet op de verplichtingen die voortvloeien uit het Vluchtelingenverdrag, zal ik eerst in het individuele geval een vluchtalternatief kunnen aannemen indien de persoonlijke omstandigheden geen aanleiding geven tot refoulement. Concreet betekent dit dat voor diegene die te vrezzen hebben voor vluchtelingrechtelijke vervolging in Centraal-Irak (en die niet behoren tot de in het ambtsbericht genoemde risicogroepen) van belang is dat zij familie-, gemeenschaps- en/of politieke banden hebben met Noord-Irak in de zin van de UNHCR notitie van 14 juni 1999, wil er in hun geval een vluchtalternatief tegengeworpen kunnen worden. In die zin is dit beleid een voortzetting van hetgeen is gesteld in de brief aan uw Kamer van 13 juli 2000 (Tweede Kamer 1999–2000, 19 637, nr 534).

Bij de beantwoording van de vraag of er een verblijfsalternatief aanwezig is spelen de hiervoor genoemde overwegingen geen rol. Het categoriale beschermingsbeleid is nationaal rechtelijk van aard en wordt beheerst door de beleids- en beoordelingsvrijheid die in artikel 29, eerste lid aanhef en onder d, Vreemdelingenwet 2000 aan mij is verleend. Of er sprake is van een verblijfsalternatief maakt als zodanig onderdeel uit van de algemene beoordeling of een beleid van categoriale bescherming geïndiceerd is. Bij de invulling van het leerstuk van het verblijfsalternatief zal dus géén aansluiting worden gezocht bij de internationale ontwikkelingen voor wat betreft het leerstuk van het vluchtalternatief. Een belangrijke overweging is hierbij dat er geen sprake kan zijn van refoulement. Het betreft hier immers vreemdelingen ten aanzien van wie is vastgesteld dat zij niet te vrezzen hebben voor vervolging noch dat zij een reëel risico lopen op schending van artikel 3 EVRM.

Overigens zal het verblijfsalternatief slechts aan de orde komen indien beschikbare algemene informatie, waarbij in hoofdzaak gedacht wordt aan de ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken, geen aanknopingspunten biedt voor de beoordeling dat er, naar plaatselijke

maatstaven gemeten, een categoriale humanitaire noodsituatie voor ontheemden zou kunnen bestaan, dat wil zeggen dat er in zijn algemeenheid een categoriaal risico voor lijf en leden bestaat ten gevolge van de algemene humanitaire situatie. Het al dan niet aanwezig zijn van familie-, gemeenschaps- en/of politieke banden of bijvoorbeeld het feit dat men nooit in het betreffende gebied heeft verbleven, acht ik hierbij niet van belang. Het feit dat de vreemdeling in het gebied waar een verblijfsalternatief geldt in een sociaal- economische mogelijk minder rooskleurige situatie komt te verkeren dan in het gebied waar hij oorspronkelijk vandaan komt, acht ik evenmin relevant.

Uit de informatie van het ambtsbericht van 11 april 2001 blijkt dat Noord-Irak in ieder geval kan gelden als een verblijfsalternatief. Er zijn grote groepen ontheemden in Noord-Irak. Slechts een klein gedeelte van deze bevolking kan zelfstandig rondkomen. De meeste ontheemden zijn aangewezen op ondersteuning door lokale autoriteiten, NGO's en VN-organisaties. De voedselvoorziening is mede dankzij de programma's en projecten van VN-organisaties en NGO's ook voor ontheemden voldoende te noemen. De World Food Program meldde medio februari 2001 dat «(The) food need (of the internally displaced persons) is fully met through the WFP safety food basket net. Hence, we can say that WFP feeds all 800 000 IDP's in Northern Iraq.» Tevens is de situatie met betrekking tot huisvesting, mede gezien het beschikbaar komen van de gelden van het Olie-voor-voedsel-programma, aanzienlijk verbeterd. Er zijn in Noord-Irak thans nog nauwelijks ontheemden die in tenten zijn ondergebracht. Toegang tot gezondheidszorg is in toenemende mate beschikbaar waarbij de meeste medicijnen kosteloos beschikbaar zijn voor ontheemden.

In de brieven dd 11 december 1998 en 14 juni 1999 stelt UNHCR onder andere dat, kort gezegd, verblijf in Noord-Irak alleen kan worden tegengeworpen als men beschikt over de zo genoemde banden (familie-, gemeenschaps- en/of politieke banden). Uit hetgeen hierboven is uiteengezet, volgt dat het standpunt van UNHCR inzake Irak niet richtinggevend is voor de beantwoording van de vraag of in het kader van het nationale categoriale beschermingsbeleid een verblijfsalternatief aangenomen wordt in Noord-Irak.

Alle ons omringende landen beschouwen Noord-Irak als veilig gebied. Er is geen Europees land dat een beleid van tijdelijke bescherming voert ten aanzien van asielzoekers afkomstig uit Irak. Voor wat betreft de terugkeer van afgewezen Iraakse asielzoekers ondervinden de meeste landen praktische problemen waardoor er in de praktijk niet veel feitelijke verwijderingen plaats vinden.

Conclusie

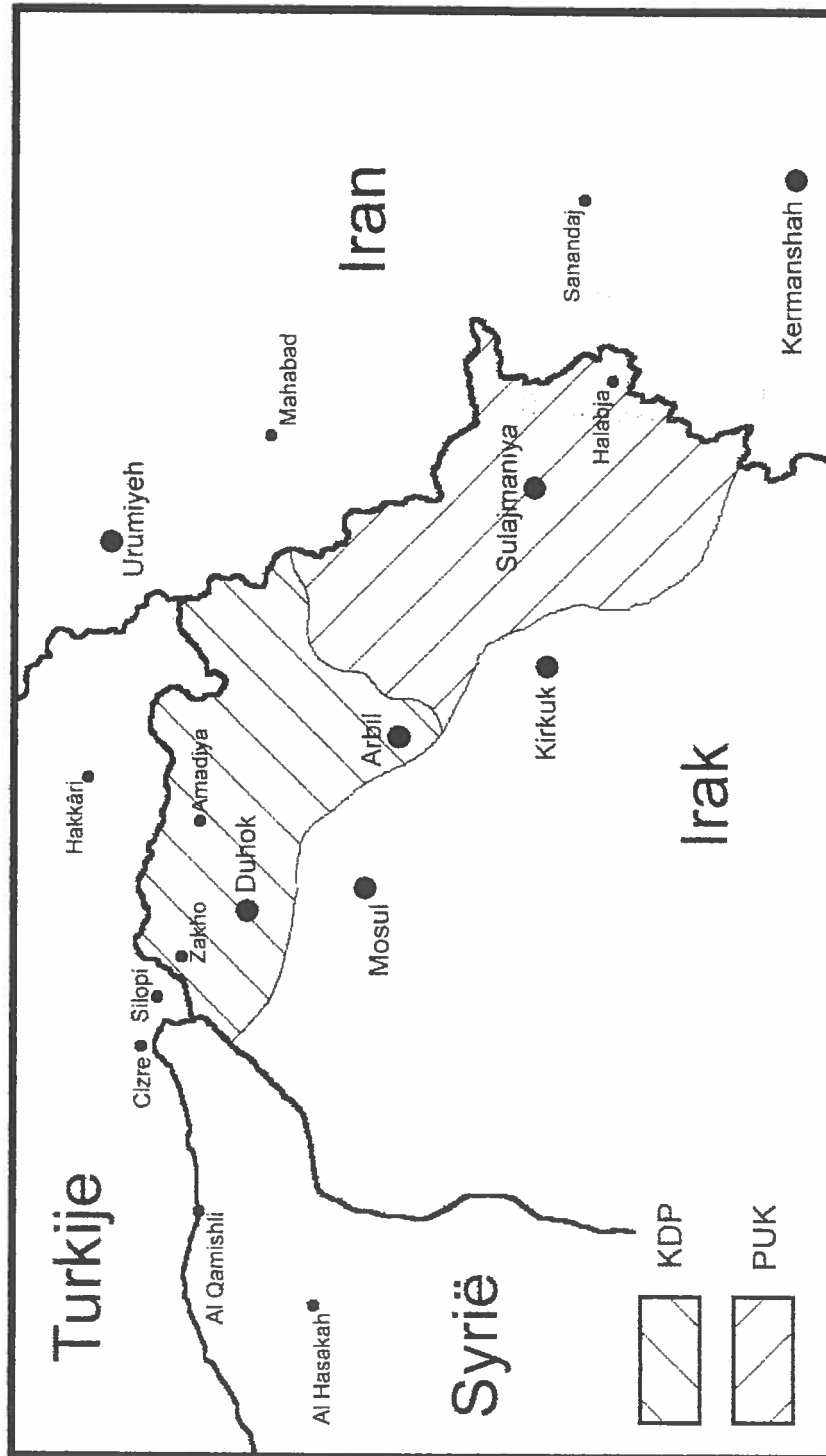
Gezien de situatie in Noord-Irak kan het beleid inzake terugkeer van afgewezen asielzoekers afkomstig uit Noord-Irak ongewijzigd blijven. Voor diegene die te vrezen hebben voor vluchtelingrechtelijke vervolging in Centraal-Irak (en die niet behoren tot de in het ambtsbericht genoemde risicogroepen), is van belang is dat zij banden hebben met Noord-Irak in de zin van de UNHCR notitie van 14 juni 1999, wil er in hun geval een vluchtalternatief tegengeworpen kunnen worden. Ik concludeer tevens op basis van de voorliggende ambtsberichten dat Noord-Irak kan gelden als een verblijfsalternatief. Daarbij zie ik geen aanleiding voor de conclusie dat er in Noord-Irak sprake is van, naar plaatselijke maatstaven gemeten, een categoriale humanitaire noodsituatie voor ontheemden, dat wil zeggen dat er in zijn algemeenheid een categoriaal risico voor lijf en leden bestaat ten gevolge van de algemene huma-

nitaire situatie. Terugkeer naar Noord-Irak van afgewezen asielzoekers afkomstig uit Centraal-Irak acht ik dan ook niet van een bijzondere hardheid.

Instream

1999	3 703
2000	2 773
Januari 2001	214
Februari 2001	138
Maart 2001	171

De Staatssecretaris van Justitie,
N. A. Kalsbeek

Terugkeer naar Irak

IOM - Internationale Organisatie voor Migratie

Samen met een aantal Europese landen heeft Nederland in 1951 de IOM opgericht. De doelstelling van deze organisatie bestaat uit onder andere het vervoer en de hervestiging van migranten over de hele wereld. Met het oog daarop beschikt de IOM over een wereldwijd netwerk.

Kunt of wilt u niet in Nederland blijven? Heeft u hulp nodig bij vertrek naar Irak?

Indien u wilt terugkeren naar Irak en valt onder een van de volgende categorieën: Irakese asielzoekers, dan kunt u naast een aanvraag voor een bijdrage uit het Terugkeerprogramma ook een aanvraag indienen voor een herintegratiebijdrage. Beide programma's worden uitgevoerd door de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM).

Doelgroep

De herintegratiebijdrage voor terugkeerders naar Irak richt zich op de volgende categorieën: Irakese. De herintegratiebijdrage wordt gegeven boven op de bijdrage uit het Terugkeerprogramma.

a. vvtv-ers;

b. ex-vvtv-ers: personen van wie de vvtv is ingetrokken en die nog in procedure zitten tegen deze intrekking en / of tegen niet inwilliging (a,f) of geheel zijn uitgedoed;

c. personen die geen vtv hebben gekregen en die nog in procedure zitten voor een verblijfsitel (a, f) of geheel zijn uitgedoed.

Het betreft asielzoekers die zich voor 1 april 2001, de datum van inwerkingtreding van de regeling voor een herintegratiebijdrage, in Nederland als asielzoeker hebben aangemeld en willen terugkeren. De regeling voor de herintegratiebijdrage staat ook open voor reeds met hulp van IOM teruggekeerde Irakese asielzoekers, die vallen onder hogergenoemde criteria.

Welke ondersteuning kunt u ontvangen?

Indien u voldoet aan hogergenoemde criteria dan kunt u de volgende ondersteuning ontvangen:

a. **hulp uit het Terugkeerprogramma (REAN)**, te weten een vliegticket voor een enkele reis naar Turkije (Dyabakir via Istanboel) en het aansluitende transport naar de grensovergang (Silopi) met Irak. IOM zorgt ook dat u middelen krijgt voor het transport naar de eindbestemming in Irak. Daarnaast ontvangt u een ondersteuningsbijdrage. De ondersteuningsbijdrage is - voor zover men in de opvang een beslissing op een bezwaar of een beroep tegen een afwijzing mag afwachten- een financiële bijdrage* van NLG 1250,- voor alleenstaanden, NLG 1750,- voor gezinnen tot twee kinderen en NLG 200,- voor elk volgend kind. In het geval er nog geen beslissing op het asielverzoek is genomen of men reeds is uitgedoed valt de REAN-bijdrage lager uit, te weten: NLG 500,- voor een volwassene en NLG 700,- voor een gezin tot en met twee kinderen. Voor elk volgend kind wordt NLG 100,- gegeven.

b. **Een extra bijdrage uit het herintegratiefonds.** Het bedrag dat u aan herintegratiebijdrage* kunt ontvangen is USD 500,- voor een volwassene (18 jaar en ouder) en USD 250,- voor een minderjarige. Het gezin kan maximaal USD 2000,- uitgekeerd worden.

Procedure en plaats van uitkering

De ondersteuningsbijdrage van het Terugkeerprogramma en de herintegratiebijdrage kunnen worden toegekend, nadat u het aanvraagformulier van IOM heeft ingevuld en in het bezit bent van een geldig reisdocument met transitvisum voor Turkije. Voor personen die het aanvraagformulier hebben ingevuld gaat IOM, conform het gestelde in de uitvoeringsregeling van het Terugkeerprogramma bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst na of er geen bezwaar is tegen het verstrekken van middelen voor terugkeer en herintegratie.

De vergoeding van het Terugkeerprogramma (ticket, ondersteuningsbijdrage en eventuele overige reiskosten) worden door IOM bij vertrek op Schiphol uitgekeerd, nadat de grensformaliteiten zijn vervuld. De herintegratiebijdrage wordt door IOM na afhandeling van de grensformaliteiten in Silopi uitgekeerd; deze geschiedt in USD*.

Vervangende Reisdocumenten

Indien u niet beschikt over geldige reisdocumenten beschikt, kunt u bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken een Nederlands laissez-passer aanvragen van een bepaalde geldigheidsduur. Met dit laissez-passer dient u vervolgens een transitvisum aan te vragen bij het Turkse consulaat in Rotterdam of Deventer. Het laissez-passer wordt door IOM na het passeren van de

Turks-Irakese grens ingenomen en aan de Nederlandse vertegenwoordiging te Ankara geretourneerd. De herintegratiebijdrage zal gelijktijdig worden uitgekeerd.

Looptijd Herintegratiebijdrage?

De regeling van de herintegratiebijdrage gaat in per 1 april 2001 en heeft een looptijd van 1 jaar.

Waar kan ik informatie krijgen?

Informatie kan opgevraagd worden door u of uw hulpverlener bij een IOM-vestiging. Nadere informatie over de voorwaarden van het Terugkeerprogramma en de herintegratiebijdrage kunt u vragen bij een van de districtskantoren.

Hoe dient u een aanvraag bij IOM in?

Wilt u gebruik maken van dit project, dan kunt u hiervoor een aanvraagformulier invullen. Aanvraagformulieren voor terugkeer zijn te verkrijgen bij de IOM-districtskantoren. Als u illegaal in Nederland verblijft en wilt terugkeren dient u telefonisch een afspraak te maken met een medewerker van IOM.

U kunt hulp krijgen bij het invullen van het aanvraagformulier. Dit kan bij een IOM-(district)medewerker, of wellicht een medewerker van het Centrale Orgaan Opvang Asielzoekers (COA), Vluchtelingen Werk of een andere hulpverlener. Aanvragen worden vervolgens gestuurd naar IOM voor behandeling. Indien u voldoet aan de voorwaarden van het terugkeerprogramma, dan zal IOM uw reis regelen.

N.B.: Personen die behoren tot de doelgroep zoals omschreven in deze brochure

en die reeds zijn teruggekeerd naar Irak, kunnen bij IOM-Silopi alsnog om een herintegratiebijdrage verzoeken.

Adressen en telefoonnummers

Voor nadere informatie over deze regeling, kunt u contact opnemen met het dichtstbijzijnde districtskantoor van IOM:

Districtskantoren IOM:

- District Noord:
Noorderend 2, 9207 AL Drachten.
Tel: 0512-544439
- District Oost / Midden:
Dr. Spanjaardweg 29, 8025 BT Zwolle.
Tel: 038-4290541
- District Noordwest:
Nieuwe Looiersdwaarsstraat 9,
1017 TZ Amsterdam.
Tel: 020-4892004.
- District Zuidwest:
Van Leeuwenhoekweg 19,
3316 AV Dordrecht,
Tel: 078-6142368.
- District Zuid:
Oirschotsedijk 25,
5657 AD Eindhoven,
Tel: 040-2620871

Aan de tekst van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

* of het equivalent in Euro.

المطولين و أرقام التلغرافات.
المزيد من المعلومات حول هذا المشروع ، يمكنكم الاتصال بأقرب مكتب
. IOM

فروع مكتب IOM المنتشرة .

فرع الشمال: Noorderend 2, 9207 AL Drachten

Tel.: 0512-544439

فرع الوسط / الشرق: Dr. Spanjaardweg 29, 8025 BT Zwolle

Tel.: 038-4290541

فرع شمال الغربي: Nieuwe Looiersdwaarsstraat 9

1017 TZ Amsterdam. Tel.: 020-4892004

فرع جنوب الغربي: Van Leeuwenhoekweg 19, 3316 AV Dordrecht

Tel.: 078-6142368

فرع الجنوب: Oirschotsedijk 25, 5657 AD Eindhoven

Tel.: 040-2620871

لإعلامك ، لا يمكنك اخذ أية حقوق قانونية من نص هذا الكتيب

* أو إستلام نفس المبلغ بعملة اليورو

Charter of Groningen Co-ordination

Jacobijnerstraat 5
9712 HZ GRONINGEN
The Netherlands

phone 0031-50-3138181
telefax 0031-50-3120412
Email inlia@noord.bart.nl

Postbank account 5872815
Emergency Fund account 5998149
Ch. of Commerce no.: 41011454

Burhan Jaf
Iraqi-Kurdistan Mission in the EU and the Benelux
Rue Belliardstraat 20
B 1040 Brussels

By telefax: 0032 2 513 36 79

Groningen, 27 July 2001

Subject: Request on information with regard to the possibilities of repatriation to Northern Iraq of a (Faily) Kurdish family from Central Iraq.

Dear Mr Jaf,

I would like to draw your attention to the following matter:

We have been asked to assist a family from Iraq who applied for asylum in the Netherlands in December 1998. They are Faily-Kurds from Central Iraq and never lived in Northern Iraq. Their application for asylum was rejected because they failed to demonstrate that they had a well-founded fear of persecution. Moreover, both the Immigration and Naturalisation Service (IND) and the judge decided that they had an internal relocation alternative in Northern Iraq. In the verdict, the judged claimed that, because they are Faily-Kurds, the family should have sufficient ties with Northern Iraq to build up a decent life there.

Interestingly enough, other judges have recently ruled that Faily-Kurds from Central Iraq do not have an internal relocation alternative in Northern Iraq. The family has therefore decided to make a second application for asylum, based on this jurisprudence. They have to make this second application on 21 August. Of course, it remains to be seen whether the IND and the judge will be more lenient on them this time, especially since their case will probably be dealt with in the same court that rejected their first application.

We believe that one important point has been missing in the discussion concerning the question whether Faily-Kurds from Central Iraq have an internal relocation alternative in Northern Iraq, namely the position of the authorities in Iraqi Kurdistan with regard to this matter. Hence, if you allow us to, we would like to put this information forward in this case. However, to be able to do this, it is necessary for us to receive detailed answers from the Kurdistan Regional Government to a number of questions. We would like to give this reply to the lawyer of the family, so that he can use it in the second asylum procedure. Our questions are as follows:

- 1 If this particular family from Central Iraq travels to Northern Iraq with the IOM, will the KRG allow it to enter and settle in the territory it administers?

-
- 2 Are there certain conditions that have to be met before this family will be admitted to Northern Iraq?
If so, could you specify which conditions these are?
 - 3 Do your answers to the questions above also apply to all other people from Central Iraq who wish to resettle in Northern Iraq after their application for asylum has been rejected in the Netherlands?

We would appreciate it if you could answer our questions within two weeks.

We look forward to hearing from you.

Yours sincerely
INLIA Foundation

Ritske Zuidema

X-From : burhan@worldonline.be Wed Aug 8 12:43:59 2001
To: Inlia <inlia@bart.nl>
Subject: Re: Fax sent on 27 July
Date: Wed, 08 Aug 2001 12:43:59 +0200 (CEST)
From: burhan@worldonline.be
User-Agent: IMP/PHP IMAP webmail program 2.2.4
X-Originating-IP: 205.188.195.44

Quoting Inlia <inlia@bart.nl>:

> Dear Mr Jaf,
>
> I hereby send you the fax of 27 July again, by fax and by e-mail. I
> would
> really appreciate it if you could reply within a week.
>
> I look forward to hearing from you.
>
> Yours sincerely,
> INLIA Foundation

> Ritske Zuidema

> FAX:

> -----
> Burhan Jaf
> Iraqi-Kurdistan Mission in the EU and the Benelux
> Rue Belliardstraat 20
> B 1040 Brussels
>
> By telefax:0032 2 513 36 79

> Groningen, 27 July 2001

> Subject: Request on information with regard to the possibilities of
> repatriation to Northern Iraq of a (Faily) Kurdish family from Central
> Iraq.

> Dear Mr Jaf,

> I would like to draw your attention to the following matter:

> We have been asked to assist a family from Iraq who applied for asylum
> in
> the Netherlands in December 1998. They are Faily-Kurds from Central
> Iraq
> and never lived in Northern Iraq. Their application for asylum was
> rejected
> because they failed to demonstrate that they had a well-founded fear of
> persecution. Moreover, both the Immigration and Naturalisation Service
> (IND) and the judge decided that they had an internal relocation
> alternative in Northern Iraq. In the verdict, the judged claimed that,
> because they are Faily-Kurds, the family should have sufficient ties
> with
> Northern Iraq to build up a decent life there.

> Interestingly enough, other judges have recently ruled that
> Faily-Kurds
> from Central Iraq do not have an internal relocation alternative in
> Northern Iraq. The family has therefore decided to make a second
> application for asylum, based on this jurisprudence. They have to make
> this
> second application on 21 August. Of course, it remains to be seen
> whether
> the IND and the judge will be more lenient on them this time,
> especially
> since their case will probably be dealt with in the same court that
> rejected their first application.

> We believe that one important point has been missing in the discussion
> concerning the question whether Faily-Kurds from Central Iraq have an
> internal relocation alternative in Northern Iraq, namely the position

> of
> the authorities in Iraqi Kurdistan with regard to this matter. Hence,
> if
> you allow us to, we would like to put this information forward in this
> case. However, to be able to do this, it is necessary for us to receive
> detailed answers from the Kurdistan Regional Government to a number of
> questions. We would like to give this reply to the lawyer of the family,
> so
> that he can use it in the second asylum procedure. Our questions are as
> follows:
>
> 1 If this particular family from Central Iraq travels to Northern Iraq
> with
> the IOM, will the KRG allow it to enter and settle in the territory it
> administers?
>
> 2 Are there certain conditions that have to be met before this family
> will
> be admitted to Northern Iraq? If so, could you specify which conditions
> these are?
>
> 3 Do your answers to the questions above also apply to all other people
> from Central Iraq who wish to resettle in Northern Iraq after their
> application for asylum has been rejected in the Netherlands?
>
> We would appreciate it if you could answer our questions within two
> weeks.
>
> We look forward to hearing from you.
>
> Yours sincerely
> INLIA Foundation
>
> Ritske Zuidema
>
>
>

Dear Ritske Zuidema,

Here is our answers to your request regarding Family Kurds from central Iraq:

1. KRG cannot permit this family to resettle in Kurdistan region because it has no family or job connection in the region. KRG cannot allow this family entry to the region without first to check-up thoroughly its identification papers and must prove that they have a link (business, family etc) in Kurdistan region.

We believe that the Family-Kurds like all Kurds who live under the control of Saddam regime are repressed politically and ethically. In the last three years, the Iraqi regime has increased its policy of ethnic cleansing in the Kurdish areas under its control and all Kurds who live in Central Iraq. Please read AI recent reports.

2. KRG will only permit rejected Kurdish asylums on a base of their free will and voluntary repatriation with prior arrangement with KRG representative. Under the present situation, the political and economic climate is not ripe for KRG to receive forced repatriation of Iraqi Kurds. Besides UN and IOM participation need to be taken into consideration.

3. KRG is only responsible for its citizens who live under its administration. Hence, it is in no condition to permit Iraqis from central Iraq who has been rejected in Netherlands to be resettle in Kurdistan region.

I hope this will answer your questions. If you need more information please do let us know.

Regards

Burhan Jaf
Head of Iraqi Kurdistan Mission
in the EU and the Benelux.

To: INLA
Attention Ritske Zuidema
Emergency Aid Department
Fax: 0031-50-3120412

Patriotic Union of Kurdistan
5 Glasshouse Walk
London SE1
Tel: +44 207 840 0640
Fax: +44 207 840 0630

3rd September 2001

**Subject: Request for information on repatriation to Northern Iraq of
asylum seekers from Northern and Central Iraq residing in the
Netherlands**

Dear Ms. Zuidema

Herewith we send you our answers to your questions, which we hope to be
satisfactory to your needs.

Thank you and best regards

Yours Sincerely,
Dr. Latif Rashid

1. Those who have left Kurdistan seeking a safe haven, have left willingly, the main reason being the uncertain conditions in the region. The people of Kurdistan live a worried life and the main question asked by the people is that would the Iraqi regime with its security apparatus return to the area when the UN sanctions are removed, but unfortunately no one as yet able to answer this question with any certainty to put people mind at rest.
2. The Kurdish administration in the region have no objection for these people to return to Kurdistan, because they are nationals, but the PUK is unable to guarantee their safe return because the region does not border any European country to enable the Kurdish administration to conclude any agreement with the countries concern. In addition, the Kurdish administration is unable to provide living assistance, accommodation or work for those who wish to return. As it is the unemployment that is very high in the region and the Kurdish administration does not have fixed or continuing budget.
3. The reasons that forced these people to travel to Europe to seek refuge are still in force as mentioned in paragraph 1 (above) and we do not believe that these people have changed their feeling and perspective to return to the region.
4. It is possible to encourage these people to return to the region by providing them with financial assistance enabling them to support themselves for a one-year period. This period would be necessary to enable these people to find work or re-establish themselves in the profession they were engaged in before leaving the region.
5. If the financial assistance is not forthcoming, then any returnee would end up in refugee camps like all those refugees who are forced out the region controlled by the Iraqi regime. This would result in these people living on handout from humanitarian organisations and NGO's.